

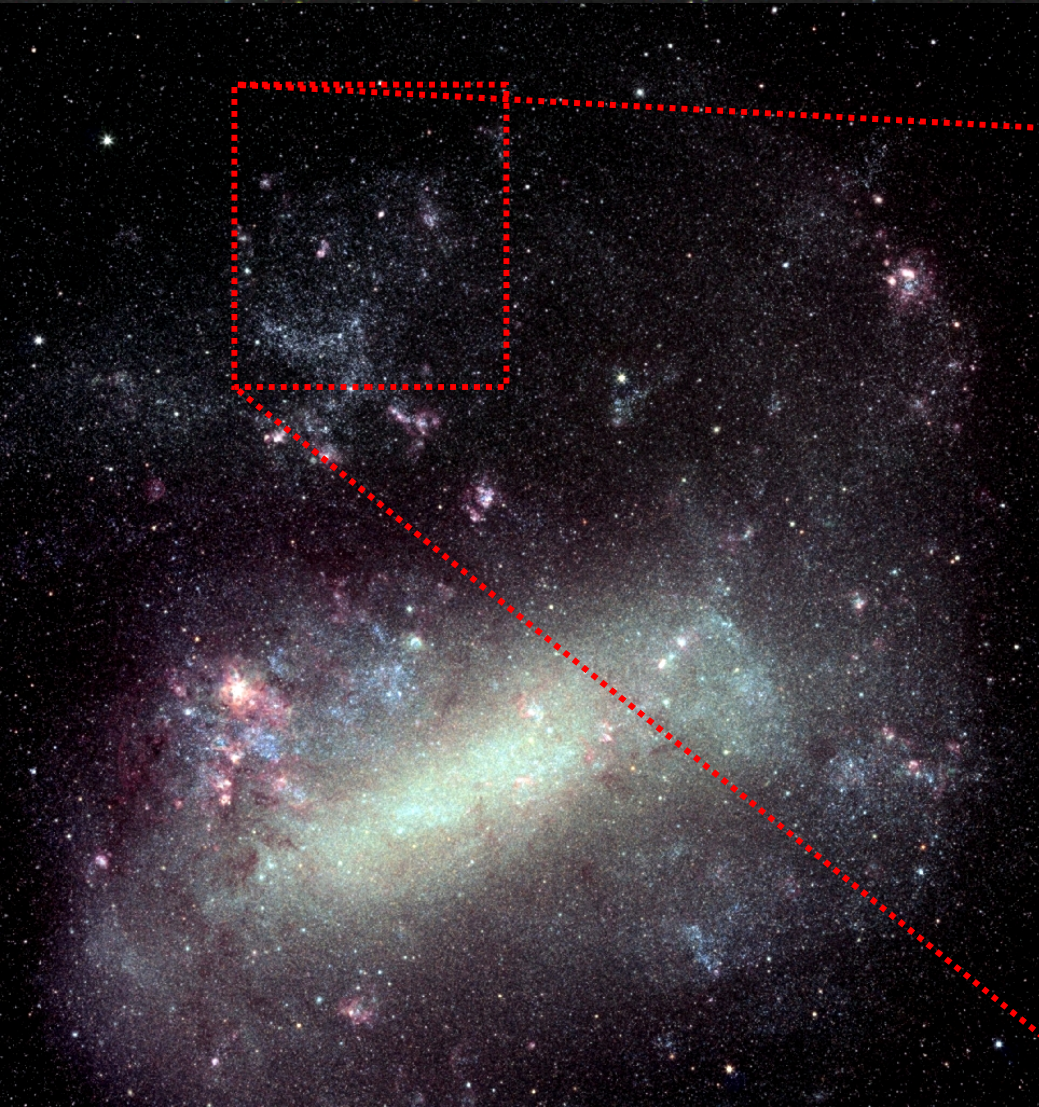
Large Scale Star Forming Regions in Galaxies

Αστρικά Συμπλέγματα
Stellar Complexes

Μ. Κοντιζά

The Large Magellanic Cloud

LH 95 Revisited: A Test-bed for further understanding

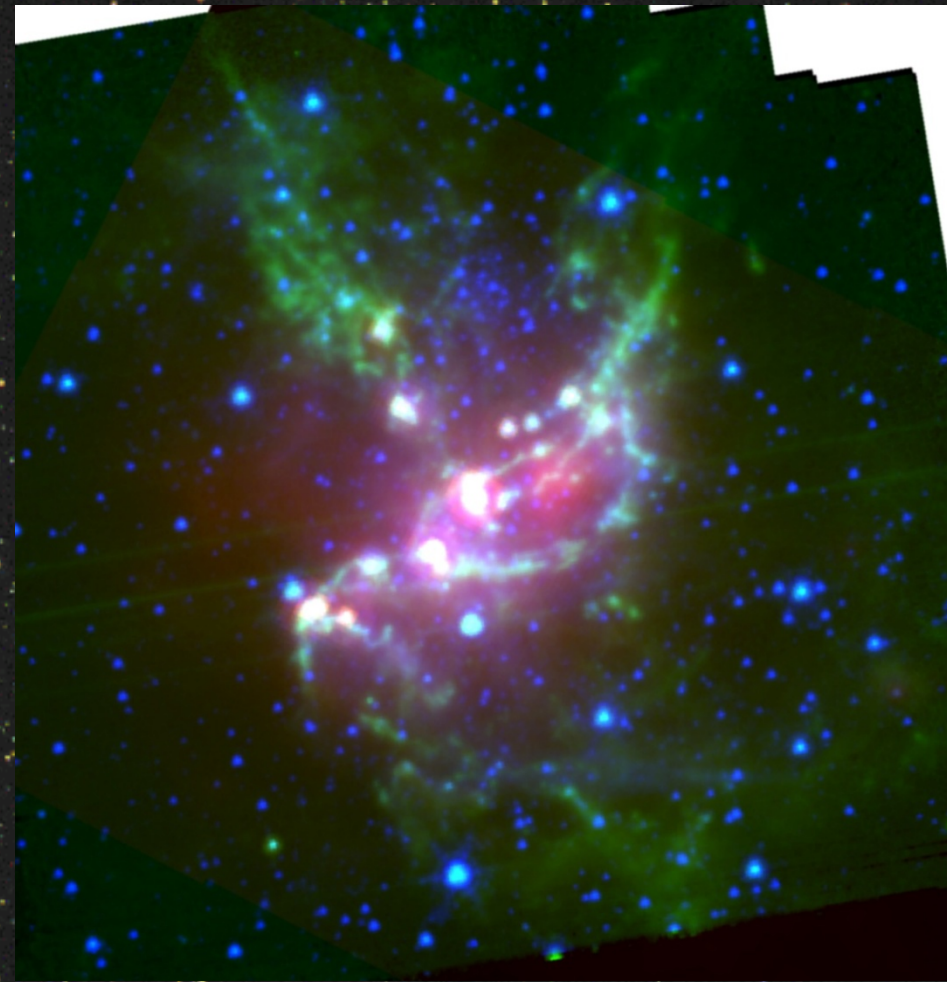
LMC 4

Stellar Associations in The MCs

NGC 346: The Pre-Main Sequence Population of the SMC

HST/ACS/WFCF555W + F814W

Credit: NASA/ESA HST & A. Nota (STScI)

$5.8 \mu\text{m} + 8 \mu\text{m} + 24 \mu\text{m}$

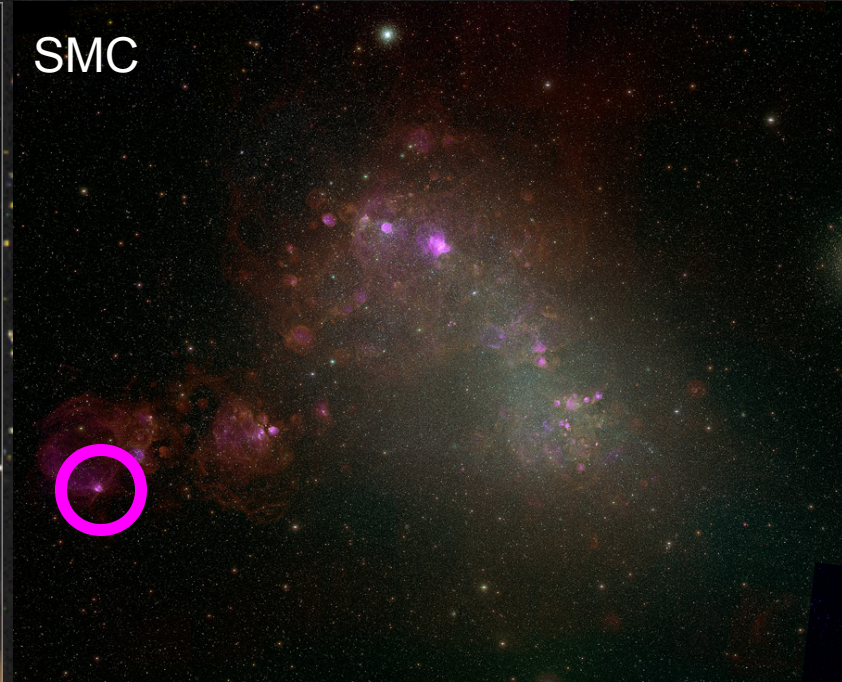
Stellar Associations in The MCs

NGC 602: Another Sample of Pre-Main Sequence Populations

Image Credit: Hubble Heritage

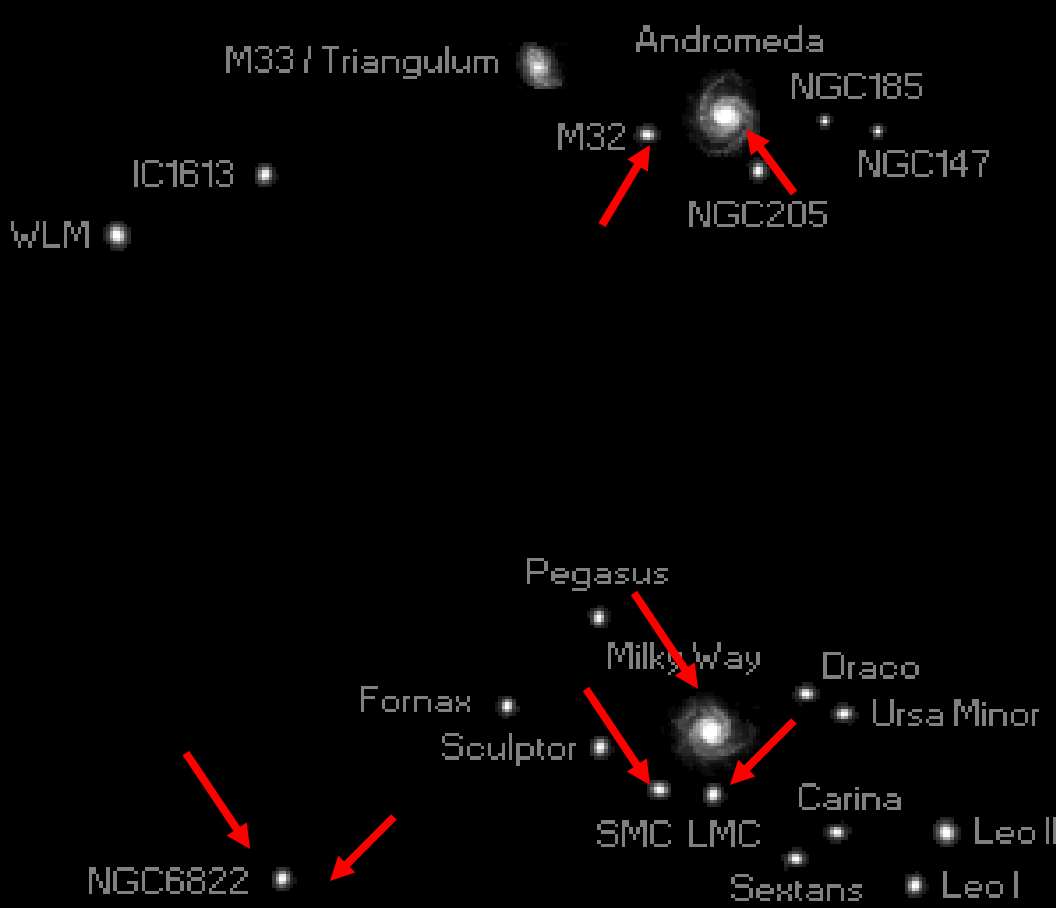
SMC

10 Brightest Stars:

$M_V \approx -5.14$ (O5.5) - -3.29 (B0.5)

1M
L-Y

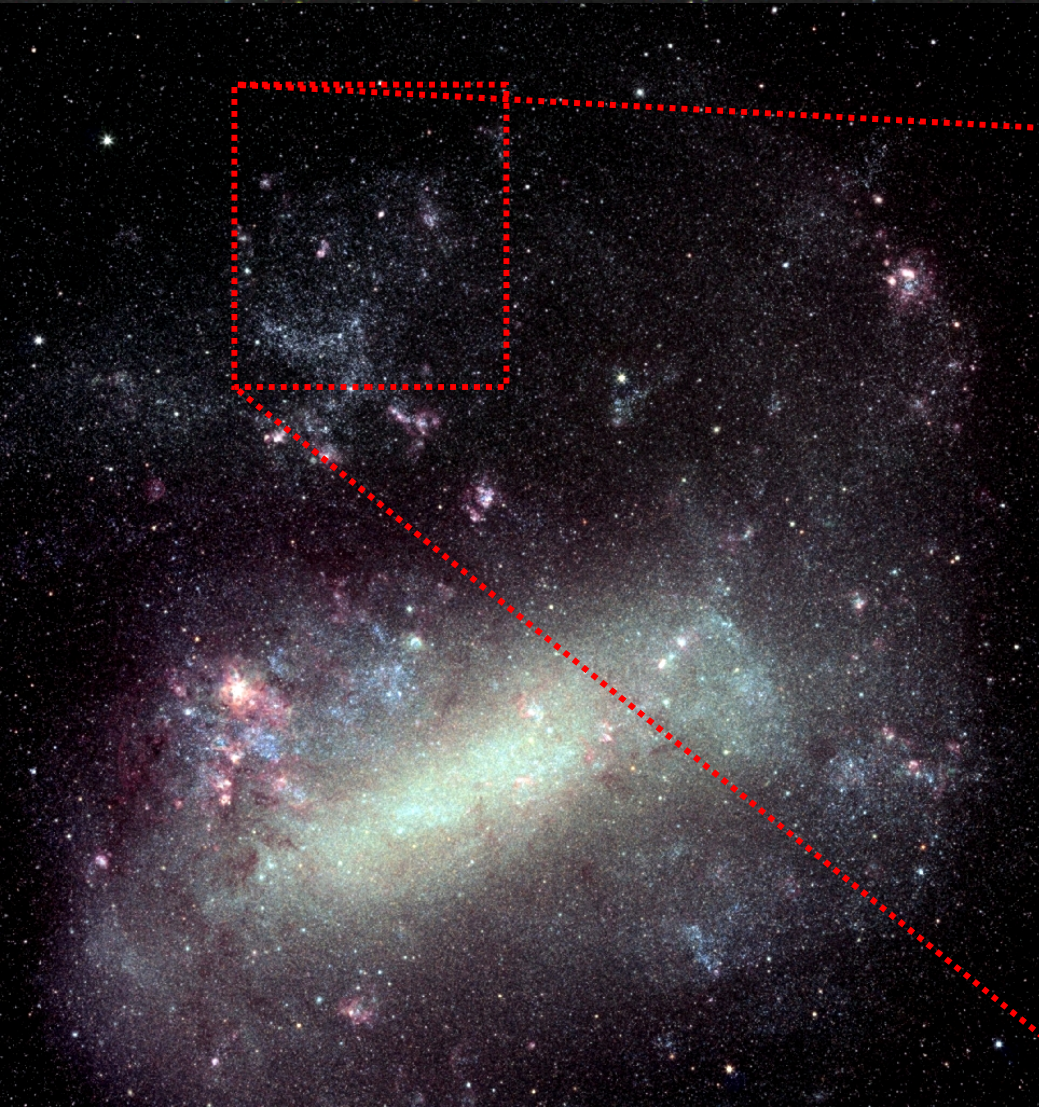
THE LOCAL GROUP
partial map / projection

NGC 6822
is isolated!

The Large Magellanic Cloud

LH 95 Revisited: A Test-bed for further understanding

LMC 4

The Small Magellanic Cloud (SMC)

- Η δημιουργία αστέρων σε γιγάντια μοριακά νέφη, περιλαμβάνει αστέρες μεγάλης μάζας που ιονίζουν το αέριο που τους περιβάλλει. Η πίεση ακτινοβολίας και οι αστρικοί άνεμοι από αστέρες και ομάδες OB καθώς και τα κύματα κρούσης από μεταγενέστερους υπερκαινοφανείς, οδηγούν στη δημιουργία νέας γενιάς αστέρων, στο παρακείμενο αέριο.
- Συχνά, σε κλίμακες μερικών εκατοντάδων pc, εμφανίζεται μία ακολουθία πρωτοαστέρων, περιοχών HII και γηραιότερων σμηνών. Η κλιμάκωση αυτή είναι το αποτέλεσμα «διαδιδόμενης» δημιουργίας αστέρων (**propagating star formation**).

- Η δημιουργία αστέρων που «πυροδοτείται» από εξωτερικές πιέσεις ονομάζεται μερικές φορές «διεγυριρόμενη» δημιουργία αστέρων (**stimulated star formation**).
- Αντίθετα, μικρότερες, πιο απομονωμένες περιοχές μπορεί να παρουσιάσουν «αυθόρμητη» δημιουργία αστέρων (**spontaneous star formation**), στην οποία το αέριο είναι βαρυτικά ασταθές και μπορεί να καταρρεύσει και χωρίς την ύπαρξη προφανούς εξωτερικής πίεσης.

- ❖ Ο **Ambartsumyan (1949)** εισήγαγε την έννοια «**αστρικές ομάδες**» για να περιγράψει μεγάλες ομάδες θερμών αστέρων που είναι αραιά και επομένως πιθανότατα βαρυτικά ασύνδετα. Οι διαστάσεις τους έχουν εκτιμηθεί μεταξύ 30 και 200 pc.
- ❖ Αργότερα, στα τέλη της δεκαετίας του 50, η επεξεργασία περισσότερων δεδομένων ήρθε να ενισχύσει την άποψη ότι τα θερμά νέα άστρα δεν απαντώνται συνήθως μόνα τους, αλλά σε ομάδες και ότι οι ίδιες οι ομάδες OB σχηματίζουν μεγαλύτερες ομάδες. Αυτό αποδείχτηκε για πρώτη φορά ότι ισχύει στον Γαλαξία μας από τον **Korylon (1958)**.
- ❖ Πρώτος ο **Sarpley** παρατήρησε μεγάλες ομάδες μπλε αστέρων στο LMC και έδωσε έναν κατάλογο από 15 τέτοιες περιοχές με διαστάσεις από 150 έως 400 pc που τις περιέγραψε ως «**μικρά νέφη αστέρων ακανόνιστου σχήματος**» που σχεδόν όλα εμφανίζονται σαν ευδιάκριτες φυσικές δομές. Αργότερα ο ίδιος επιβεβαίωσε την ύπαρξη μεγάλων ομάδων αστέρων OB στο LMC, τα οποία και ονόμασε «**αστερισμούς**».

Ο Baade το 1958 υποστήριζε ότι σε αναλογία με τον όρο ομάδες οι αστερισμοί του Sapley θα έπρεπε να ονομάζονται υπερομάδες και υποστήριζε ότι είναι πολύ σημαντικό να διαπιστώσει κανείς ότι η δημιουργία αστέρων προκύπτει σε δύο κλίμακες,

✓ στις ομάδες, με διαμέτρους 10-100 pc όπως τις ορίζει ο Ambartsumyan και σε

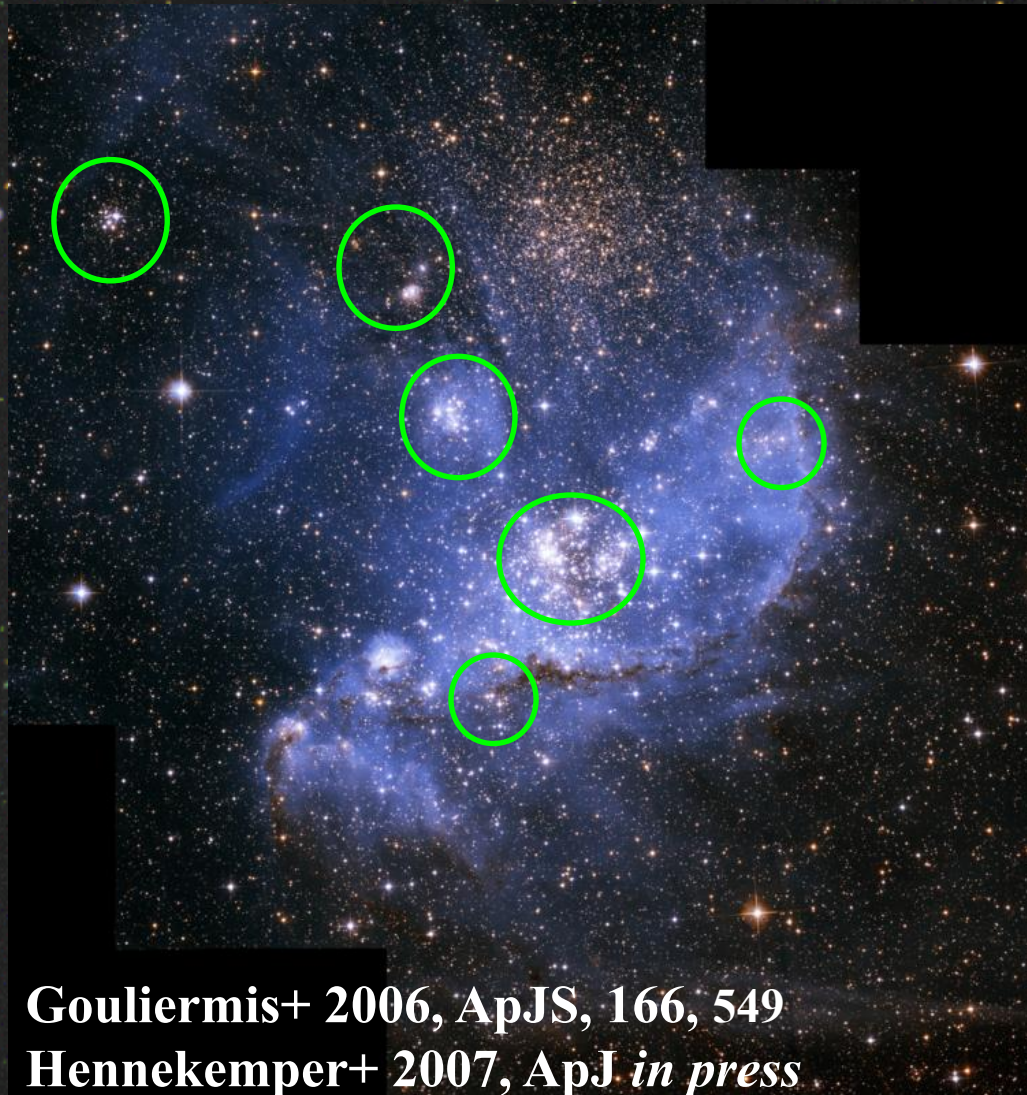
✓ εκτεταμένες περιοχές διαμέτρων 500 έως και 600 pc.

- Στη συνέχεια βρέθηκε ότι στον Γαλαξία μας, αστέρια σημαντικά μεγαλύτερης ηλικίας, οι Κηφείδες, βρίσκονται συγκεντρωμένοι σε ομάδες (μεγέθους 0.5-1 kpc), οι οποίες συχνά εμπεριέχονται σε ομάδες OB. Οι συγκεντρώσεις αυτές έχουν γίνει γνωστές ως **αστρικά συμπλέγματα**.
- Επομένως αστρικά συμπλέγματα διακρίνονται ως συγκεντρώσεις υπεργιγάντων και αστρικών σμηνών με **διαστάσεις έως και 1 Kpc και ηλικία έως $100-200 \times 10^6$ έτη**. Το 90% των αστρικών ομάδων βρίσκονται μέσα στα αστρικά συμπλέγματα όπως έχει επιβεβαιωθεί τουλάχιστον για τον γαλαξία μας και για κάποιους από τους γαλαξίες της τοπικής ομάδας (Efremov, 1989a, 1995).

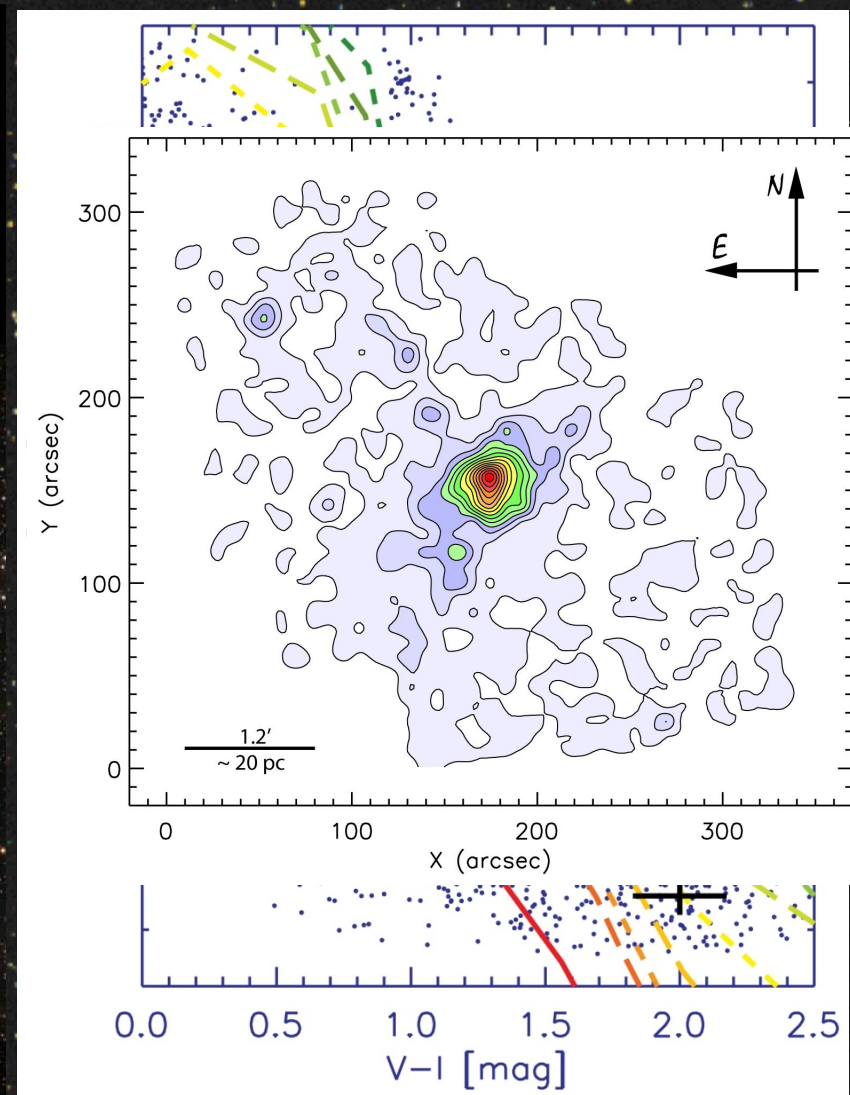
- Η ιεραρχική συγκέντρωση πολλών λαμπρών νεαρών άστρων που πρωτοαναφέρθηκε από τους Efremov (1984) καθώς και τους Feitzinger & Braunsfurth (1984) αντανακλά την πρωταρχική κατανομή των νεφών αερίου ή καλύτερα τη χωρική κατανομή της πυκνότητας του αερίου που θα καταναλωθεί για τη δημιουργία αστέρων.
- Σύμφωνα με τον Efremov αστρικό σύμπλεγμα καλείται κάθε περιοχή συγκέντρωσης **σμηνών, Ομάδων OB, περιοχών HII και μεμονωμένων λαμπρών άστρων**, ηλικίας 10^6 έως 10^8 yr, με διαστάσεις περίπου **200-1000 pc**.

Stellar Associations in The MCs

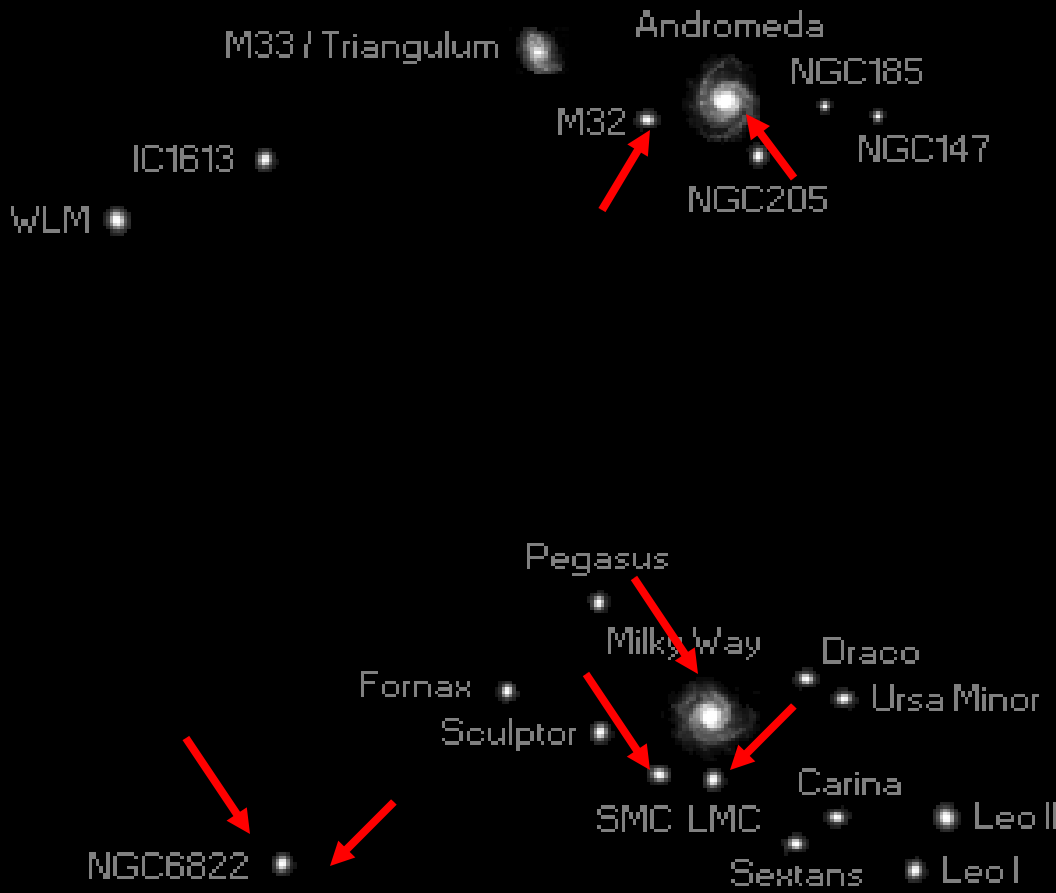
NGC 346: The Pre-Main Sequence Population of the SMC

Gouliermis+ 2006, ApJS, 166, 549
Hennekemper+ 2007, ApJ *in press*

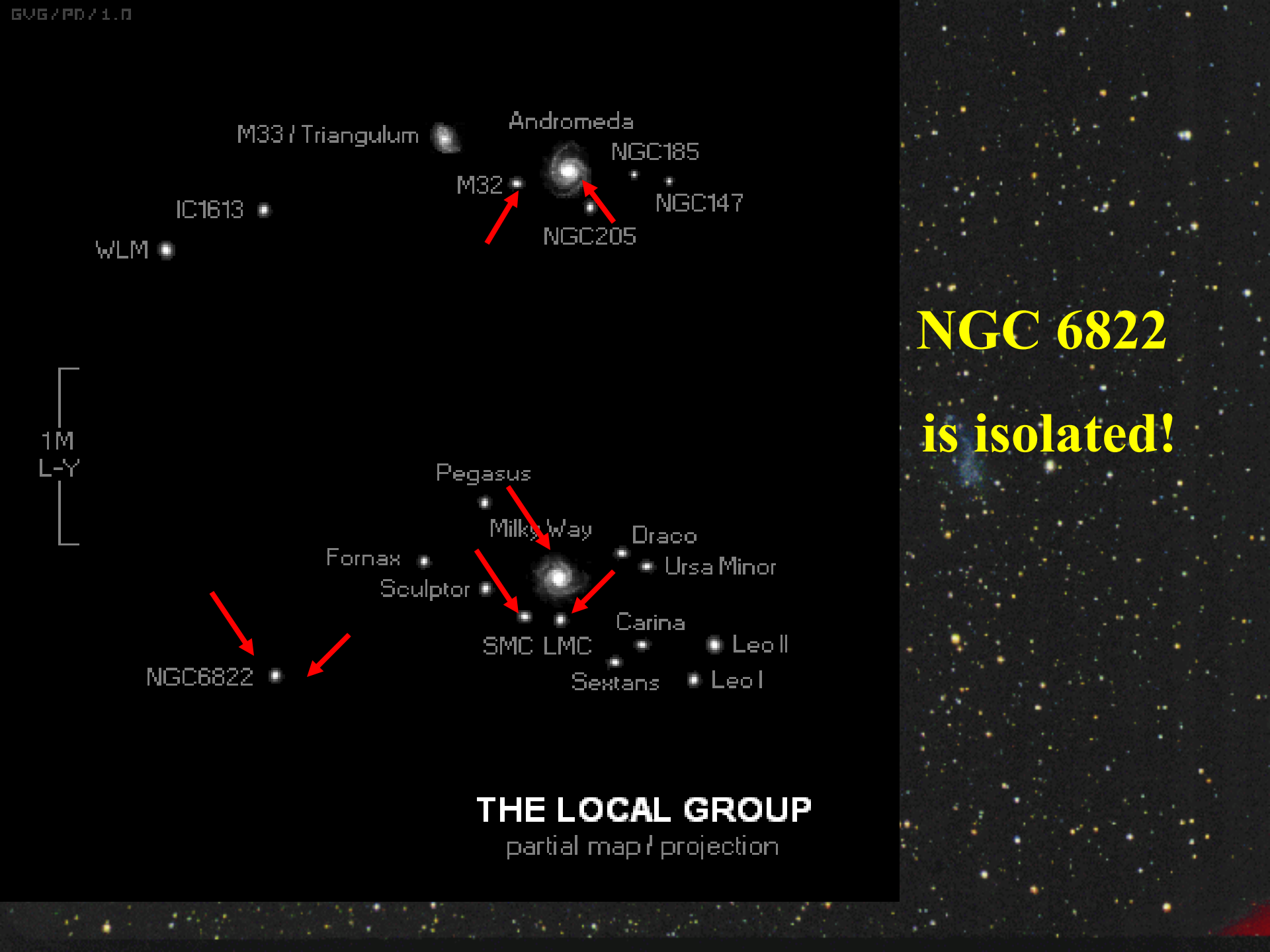

1M
L-Y

THE LOCAL GROUP
partial map / projection

NGC 6822
is isolated!

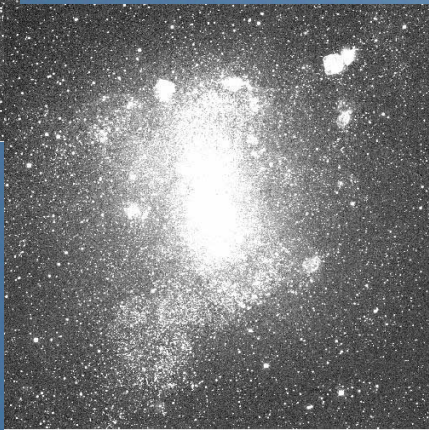
Blanco 4m CTIO 2000
Massey (Local Group Survey)

ATCA 1999 de Blok

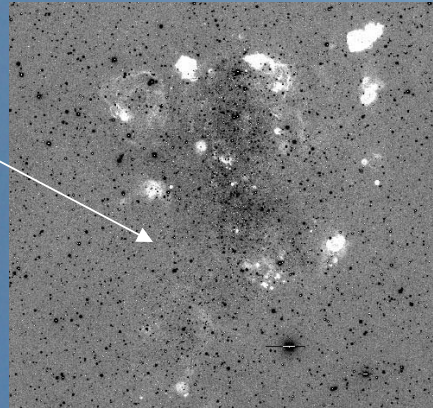
DATA

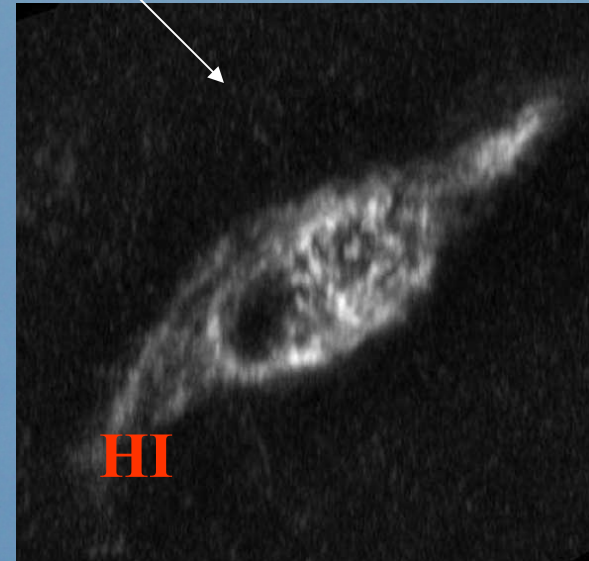
R

U

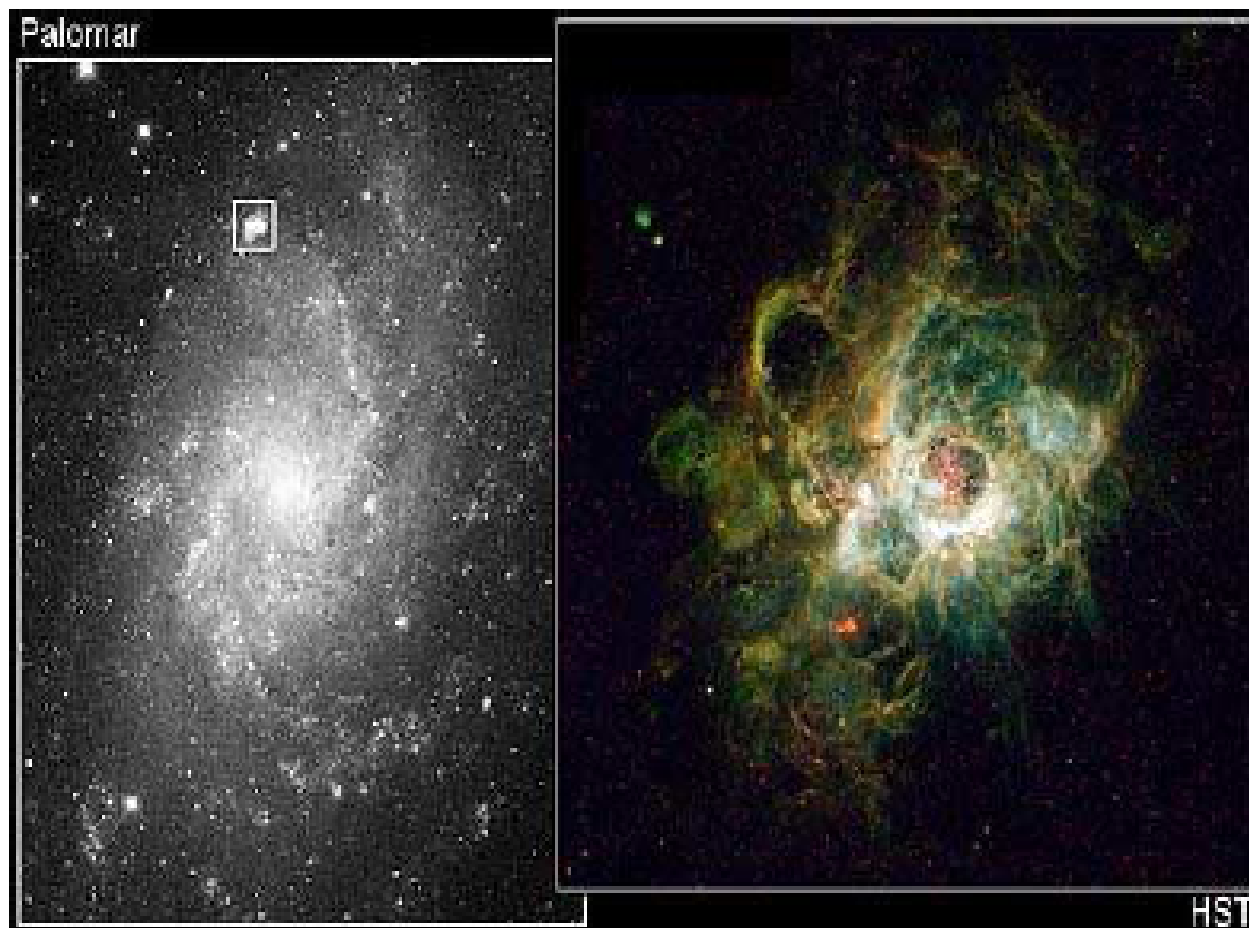

H_α

HI

Σχήμα 1.6: Ο γαλαξίας M33 (αριστερά) και η μεγέθυνση της NGC 604, μιας περιοχής δημιουργίας αστέρων (δεξιά). Η επεξεργασία έγινε από τον H. Yang, στο Πανεπιστήμιο του Illinois, και από τη NASA, με δεδομένα από την WFPC2.

The Local Group galaxy

NGC 6822

Dwarf Irregular Galaxy with a bar-like structure

Discovery .....Barnard (1884)

Distance ...500 kpc (van den Bergh
2000)

E(B-V) ... 0.25 ± 0.05 (Massey et al.
2007)

Z .....0.004 (Skillman 1989)

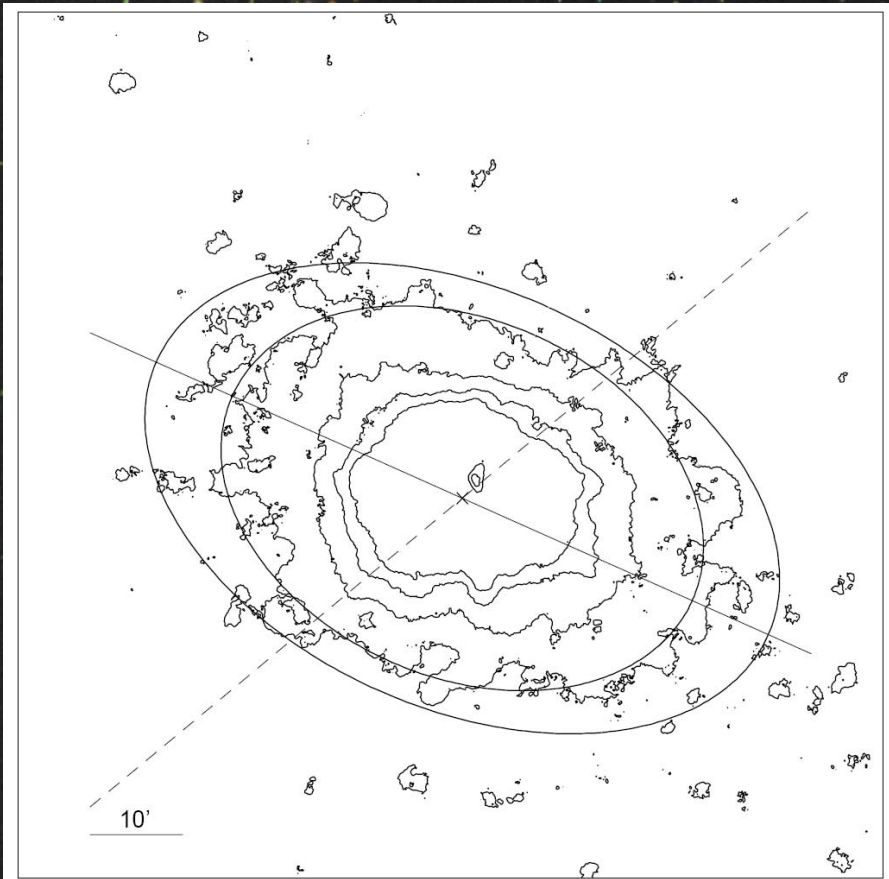
**Star Formation → Increased
during the last hundred Myr,
especially in the bar**

(Gallart et al. 1996, Wyder 2001, Hodge
1980)

Steps to determine the star forming regions of NCC 6822...

- a. Selection of stellar populations younger than 100 Myr
- b. Star counting in cells of 57 by 57 pc² for each population
- c. 3 by 3 pixel² mean smoothing
- d. Calculation of the mean (m) and sigma (σ) value
- e. Isopleths with a density higher than $m + 3\sigma$
- f. Ellipse fitting in structures with size > 150 pc and density range $> 4\sigma$

- 1. A close encounter or merging could produce a Polar Ring Galaxy**
- 2. This interaction must have happened before at least 500 Myr**
- 3. This interaction is unknown**

Demers et al. 2005

**Gas disk vertically distributed
to the old stellar disk**

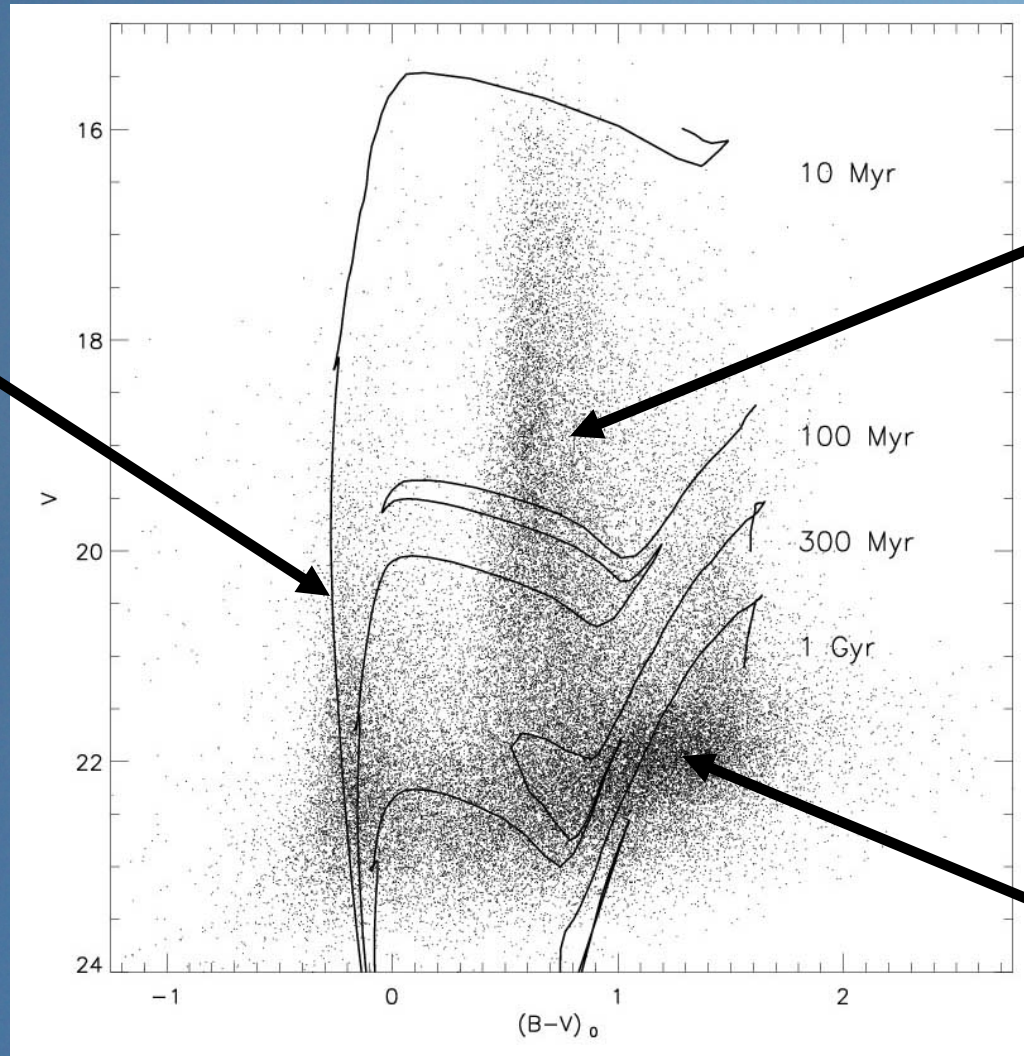
+

Different kinematics

=

NGC 6822 is a Polar Ring Galaxy

Color Magnitude Diagram

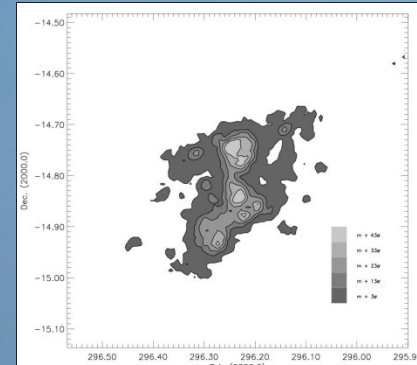
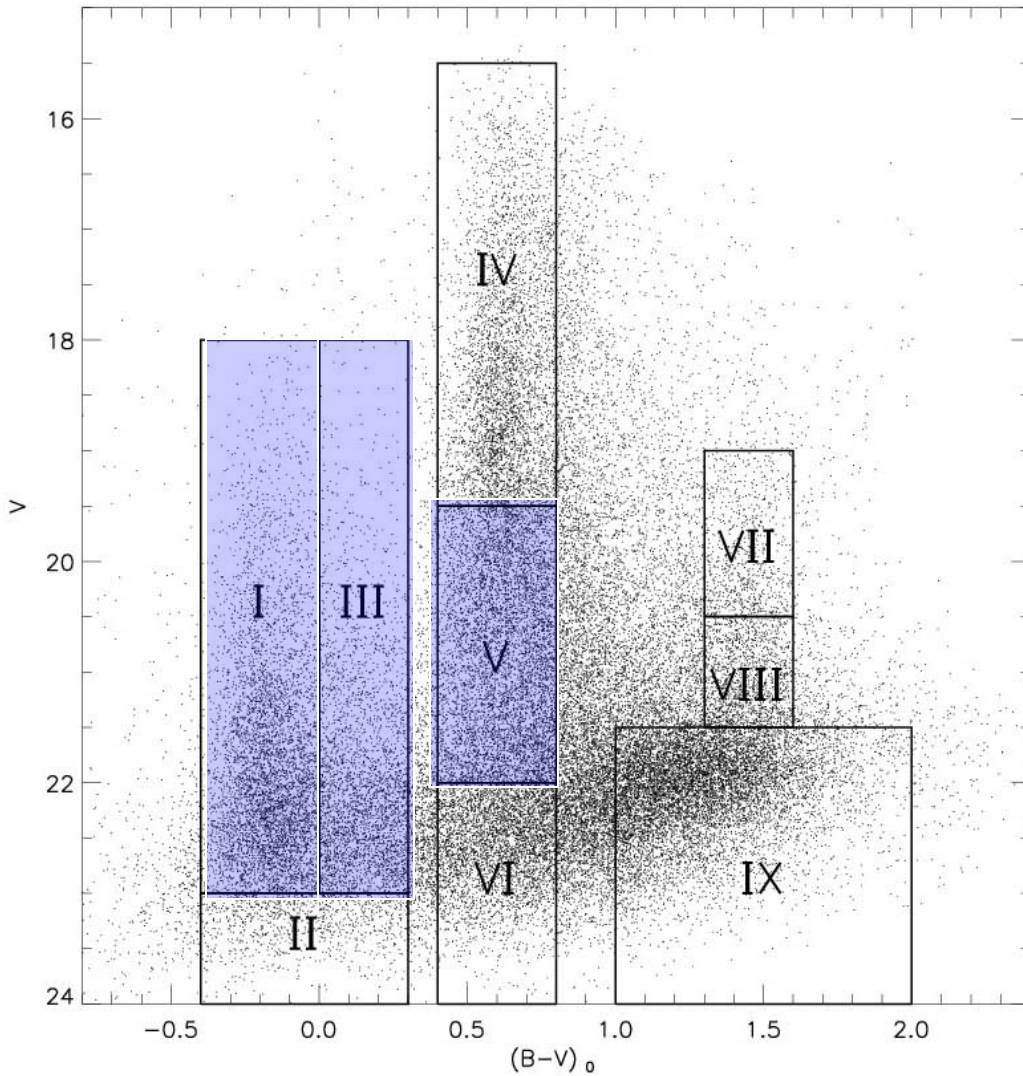

Young MS stars

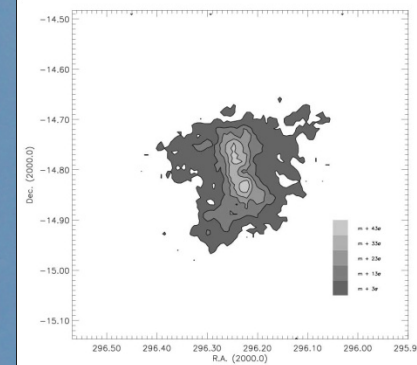
Foreground stars

Old RGB stars

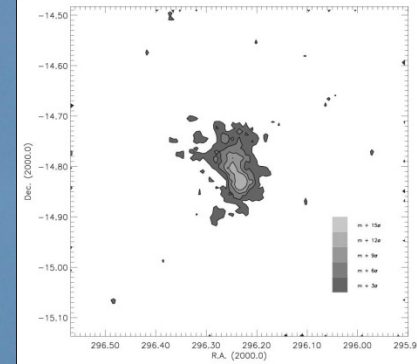
Spatial distribution of the younger stellar populations

≤ 300 Myr

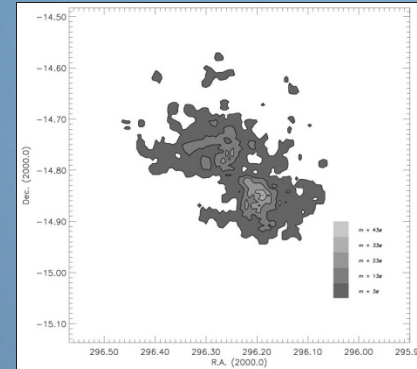
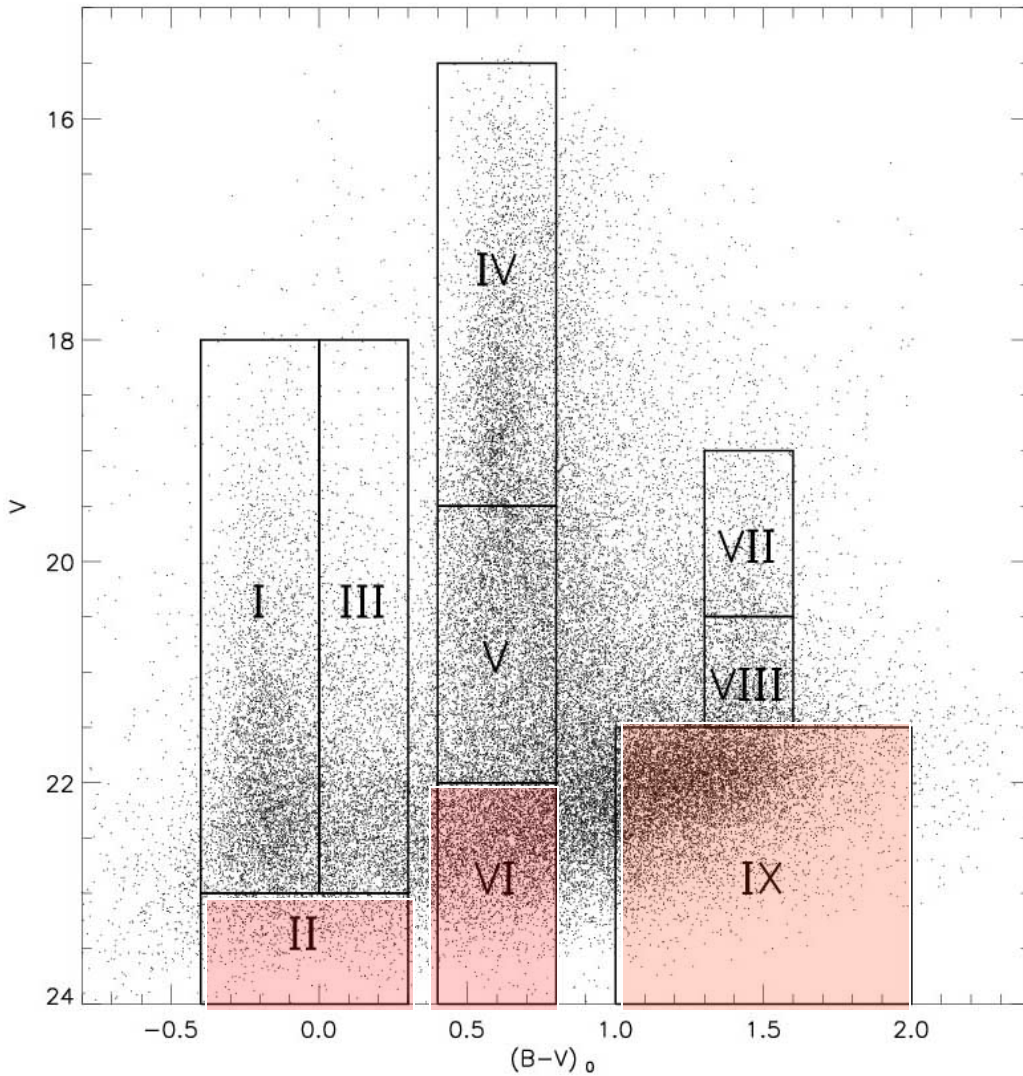

50-400 Myr

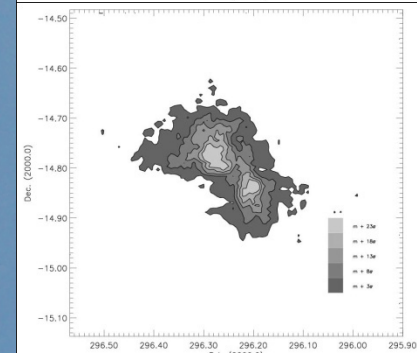

100-300 Myr

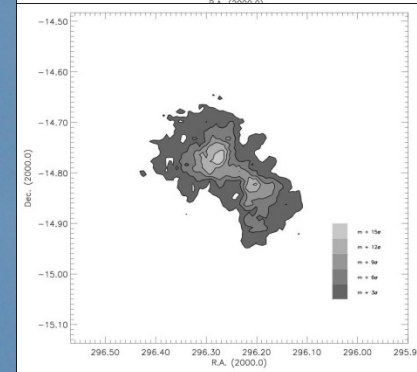
Spatial distribution of the older stellar populations

≤ 650 Myr

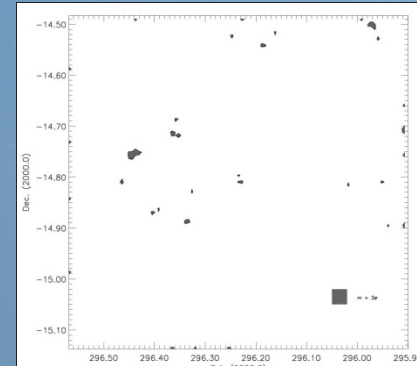
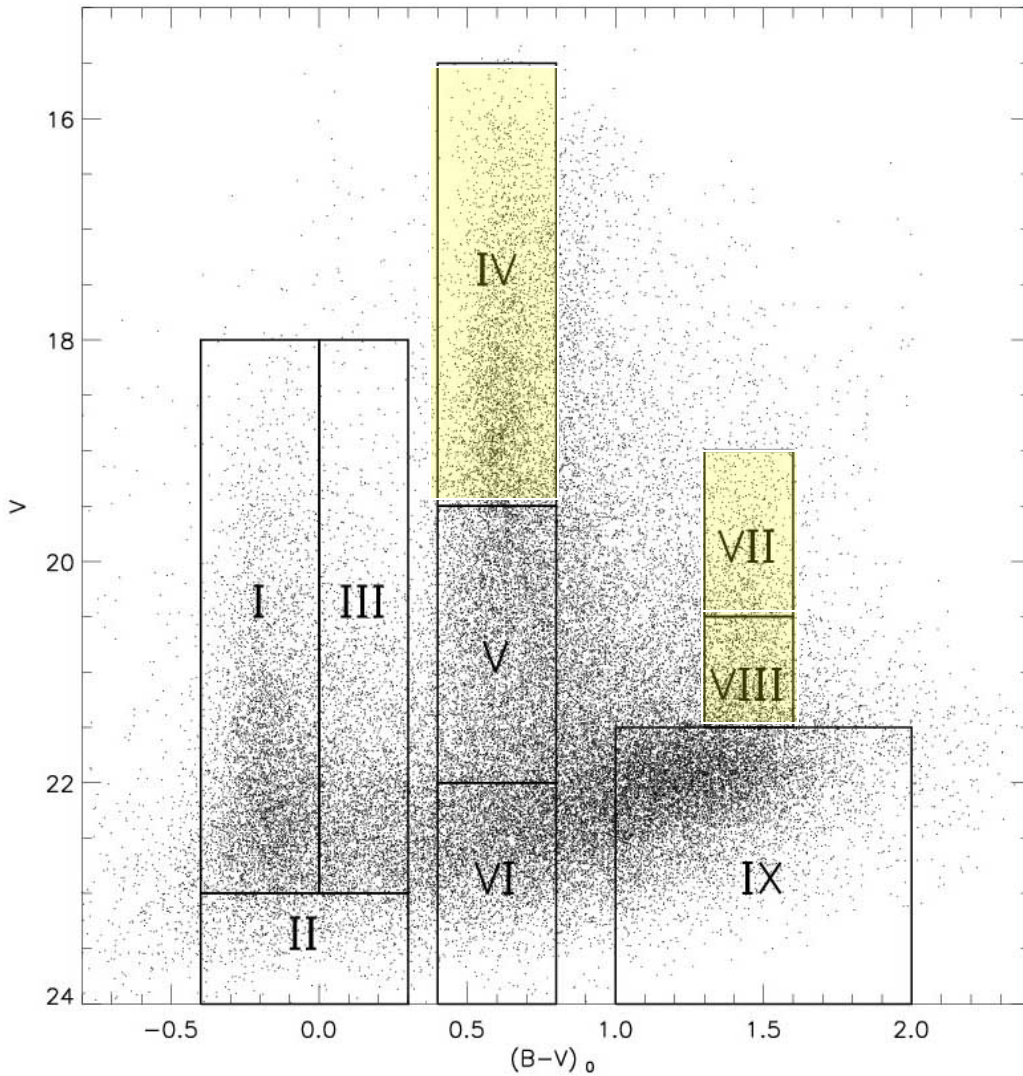

300-500 Myr

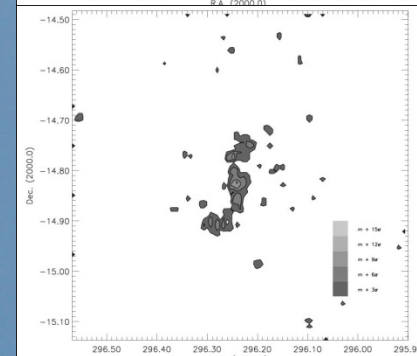

≥ 800 Myr

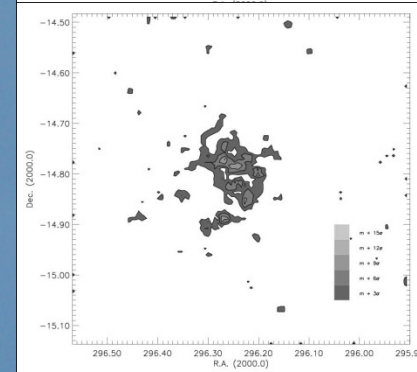
Spatial distribution of statistical inadequate CMD regions

≤ 100 Myr

150-650 Myr

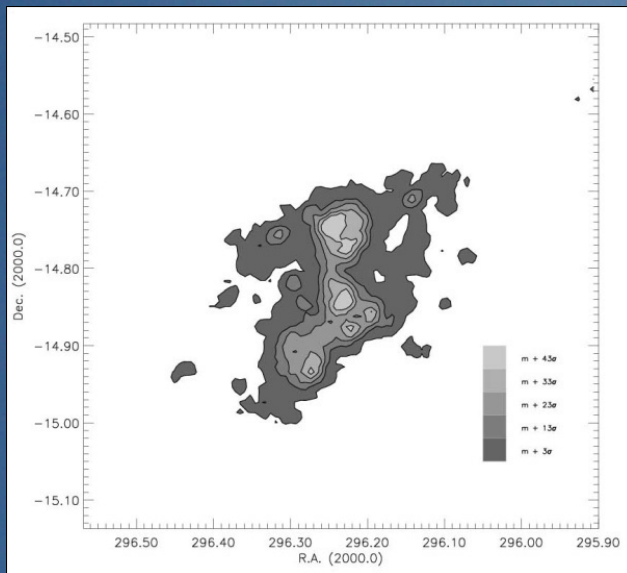

650 - 3150 Myr

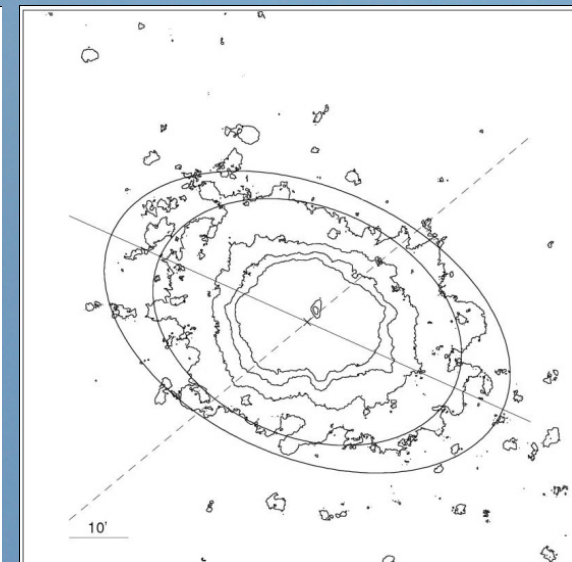
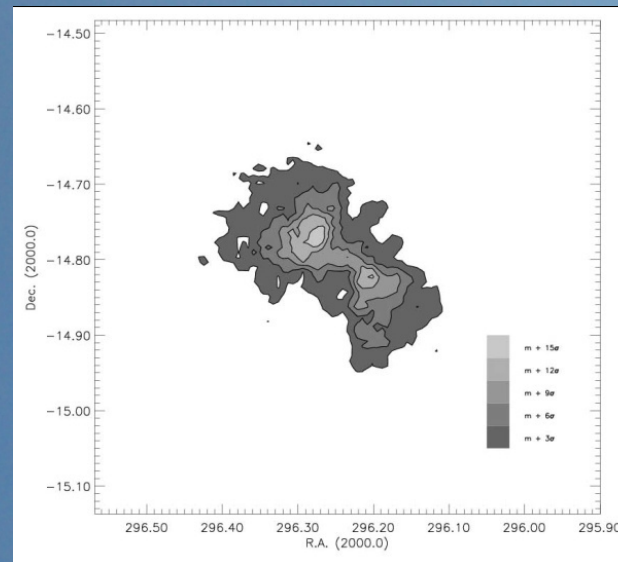

Large scale structures of NGC 6822 can be reduced into two different reference structures

Bar-like structure
of young stars

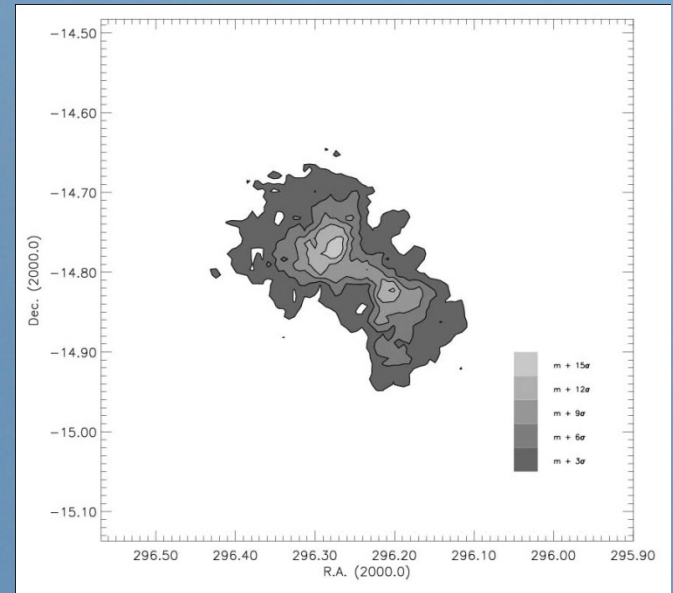
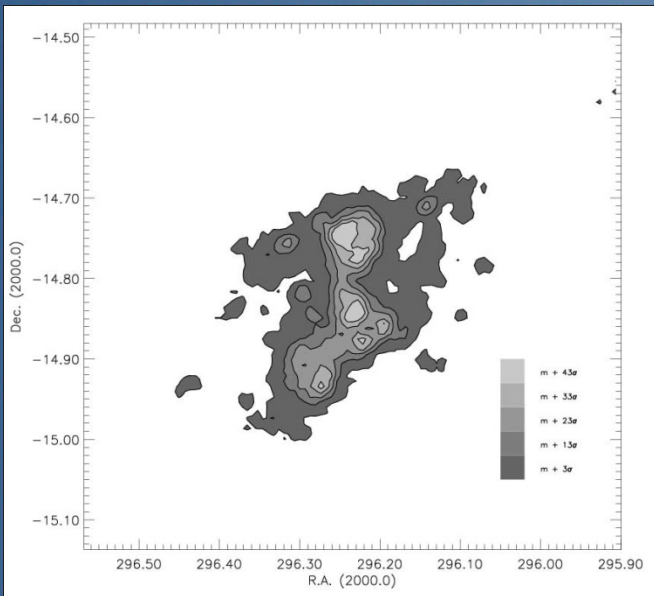
Ellipsoidal structure
of old stars

Transition before at least 350 ± 50 Myr

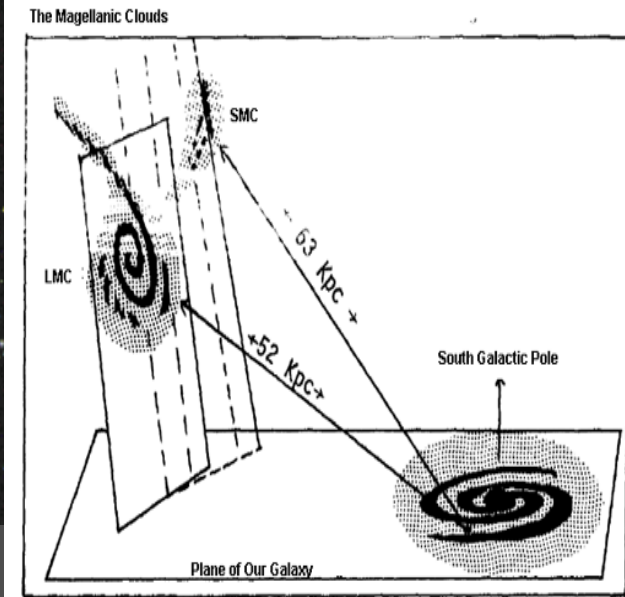
Results

A smooth transition is probably unlikely

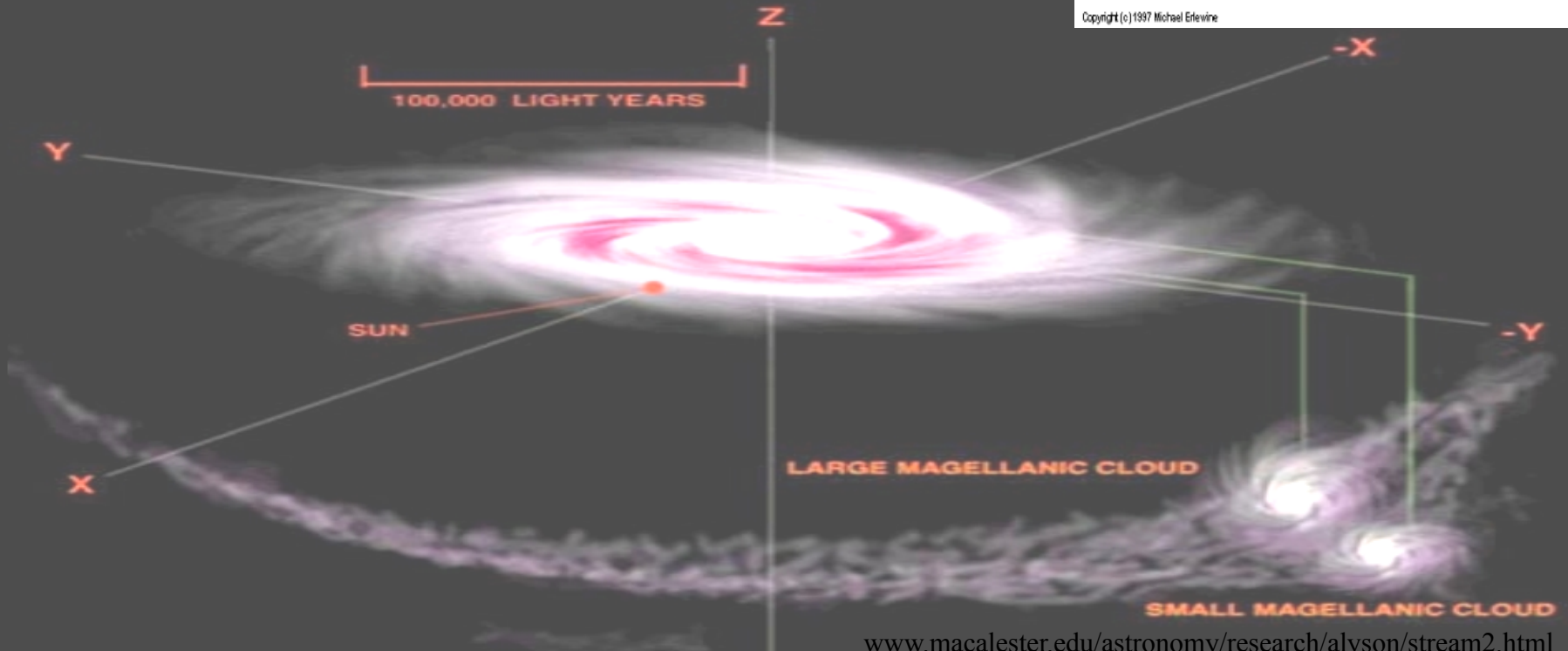

Strong Interaction?

The Milky Way and the Magellanic Clouds

Copyright (c) 1997 Michael Erelwine

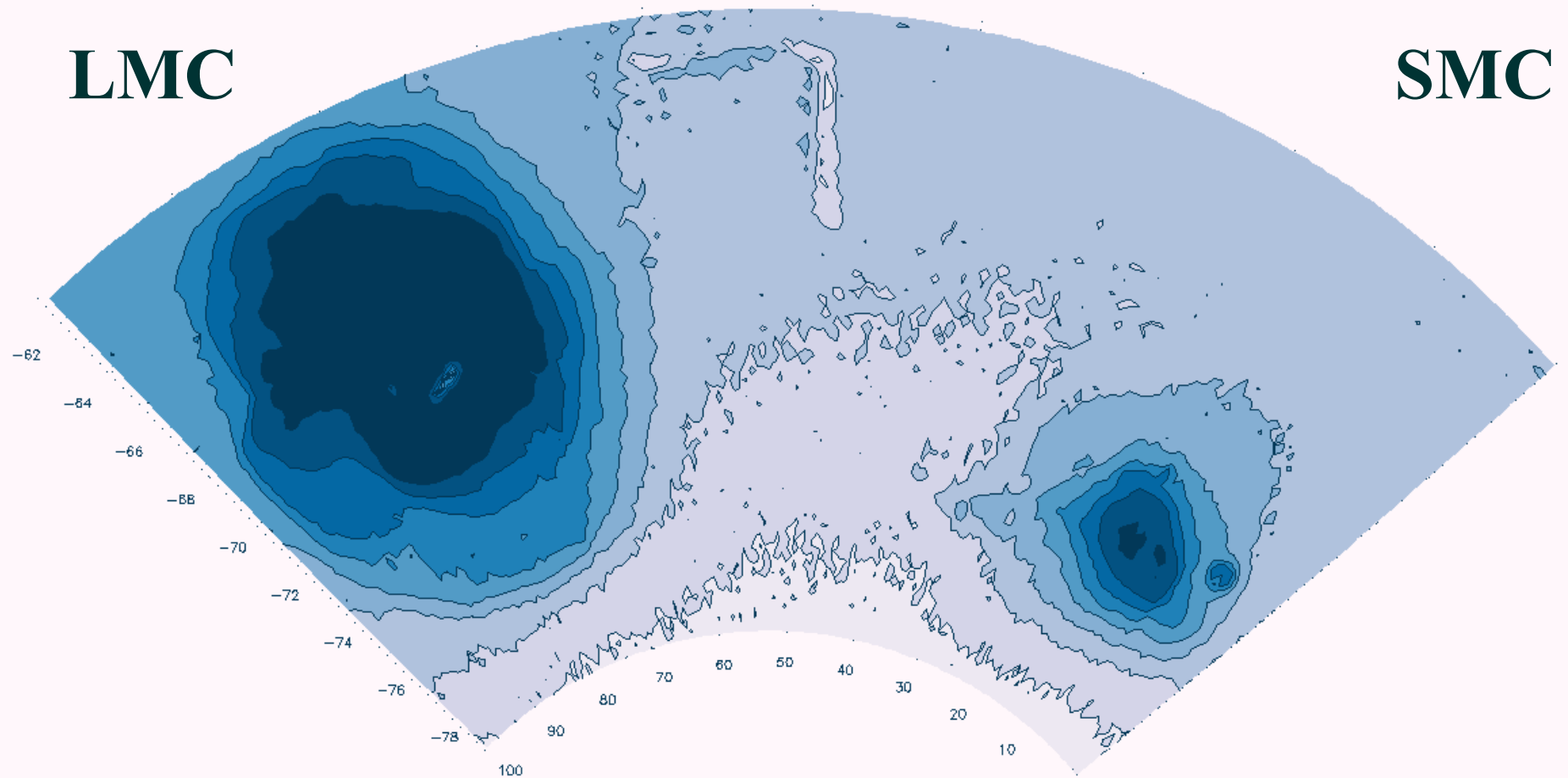

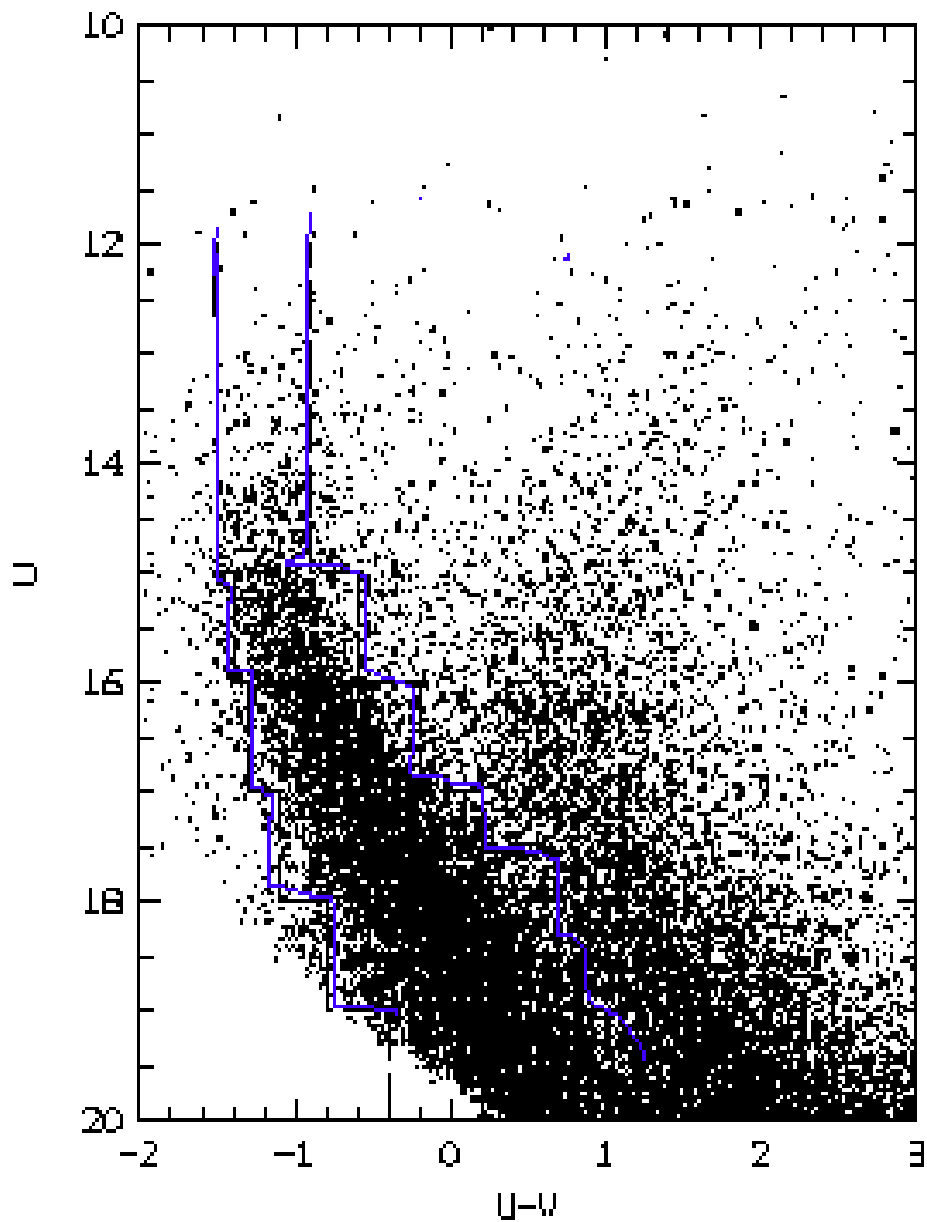
Why the MCs?

1. In principal, same method of detection of star forming regions.
2. Superior resolution.
3. Complete spatial coverage.
4. Numerous regions (better statistics)
5. The MCs are in any case important in galaxy studies!

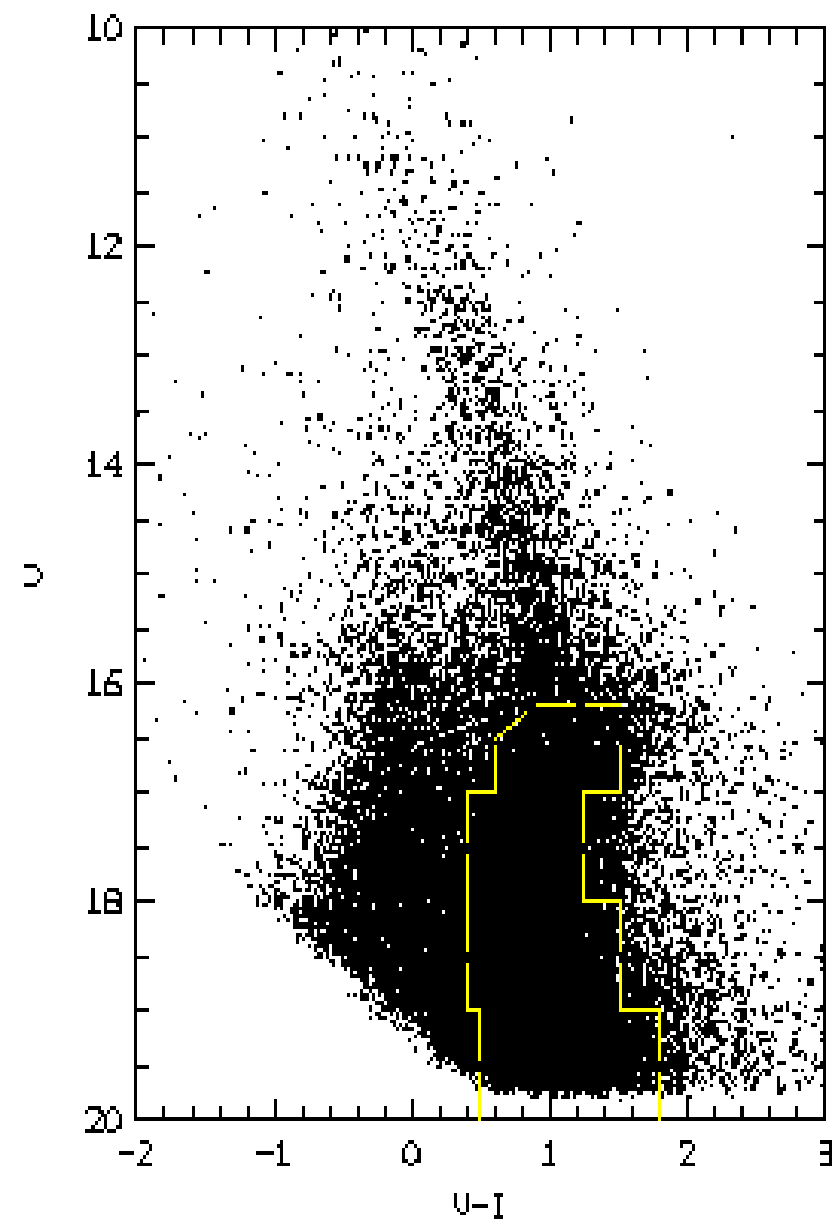
Belcheva, 2010

SuperCOSMOS Science Archive <http://surveys.roe.ac.uk/ssa/>

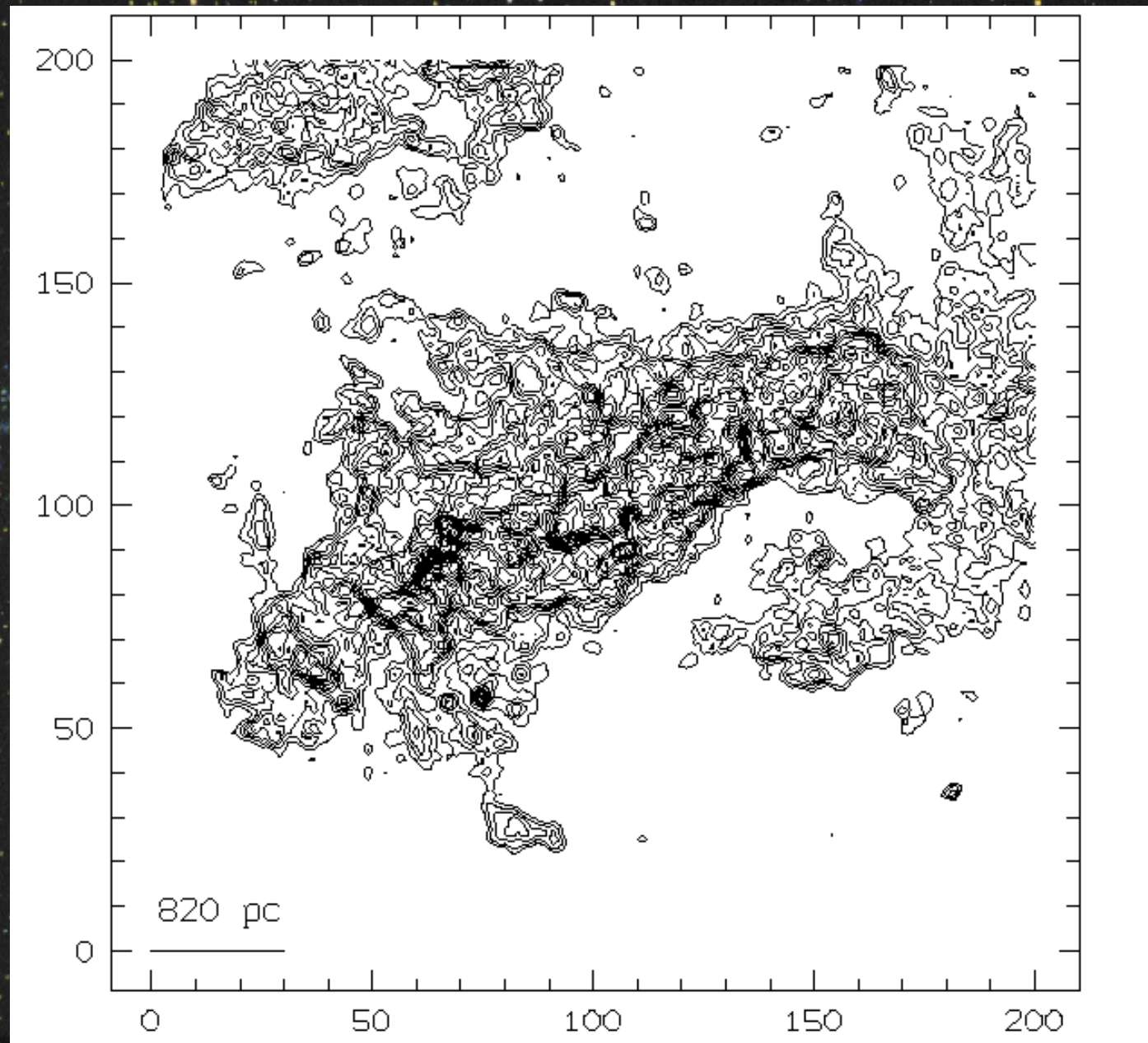

Main Sequence Stars

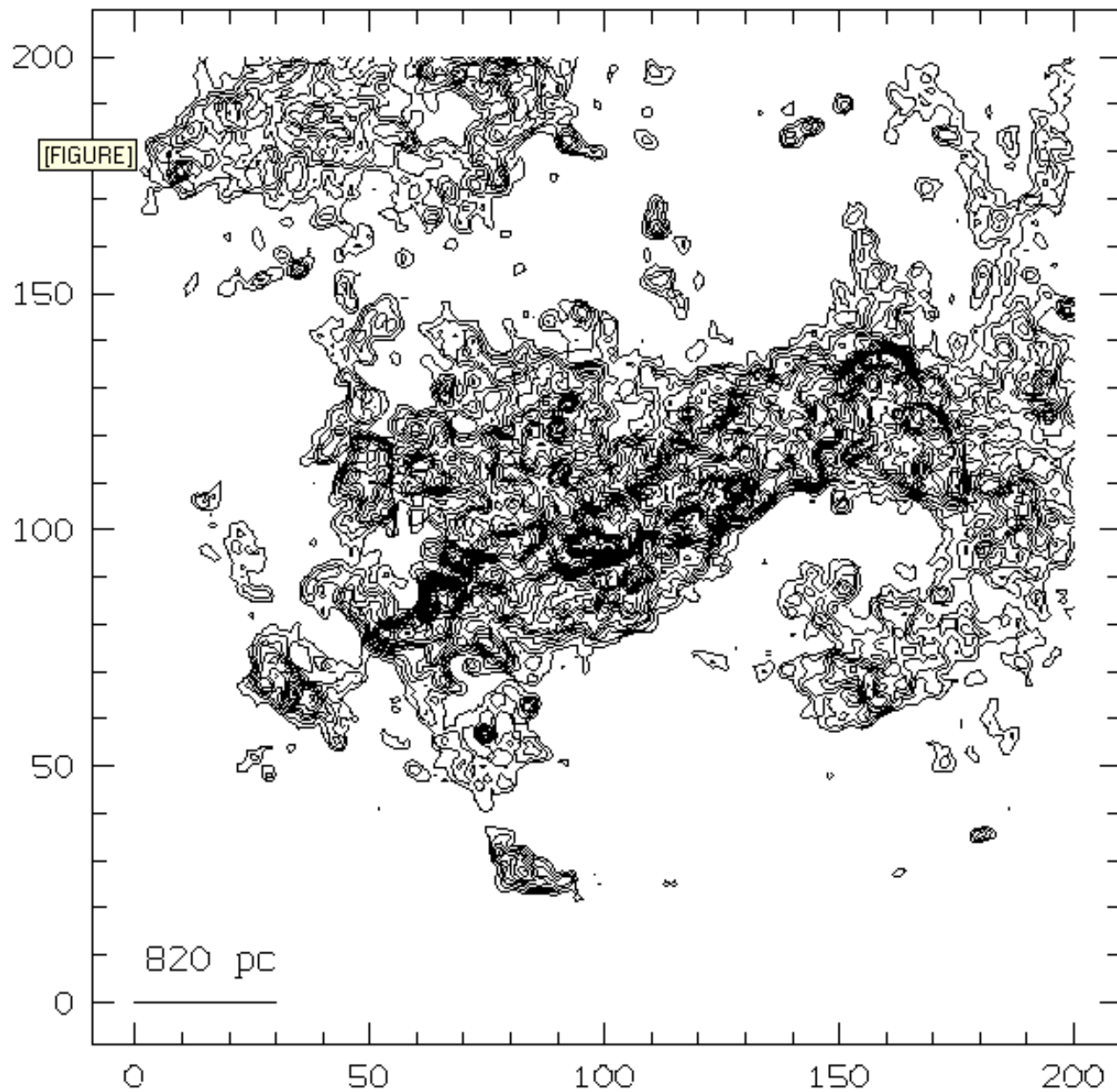

Red Giants

$17 < U < 17.7$ age $0.8 - 1.8 \times 10^8$

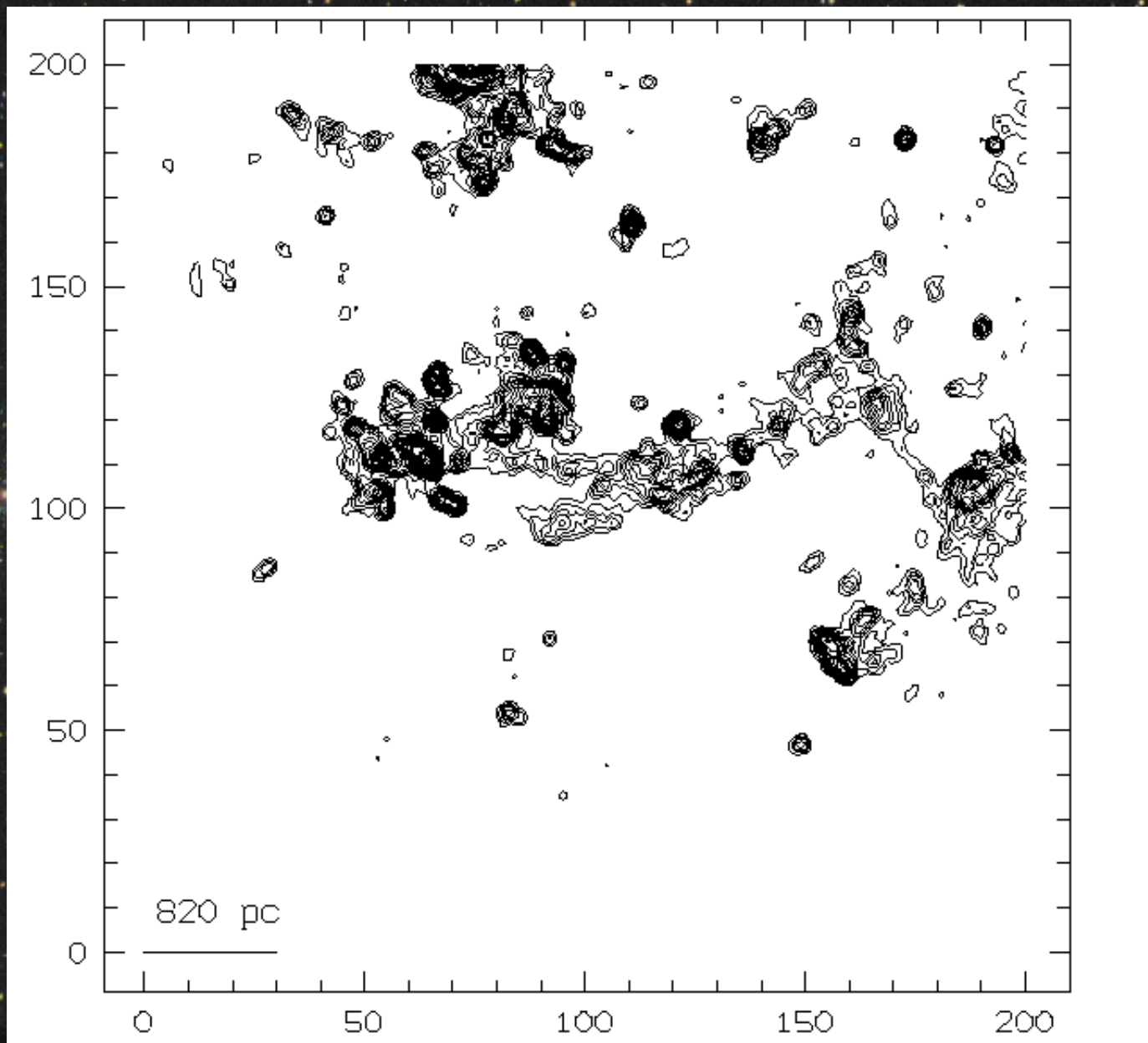

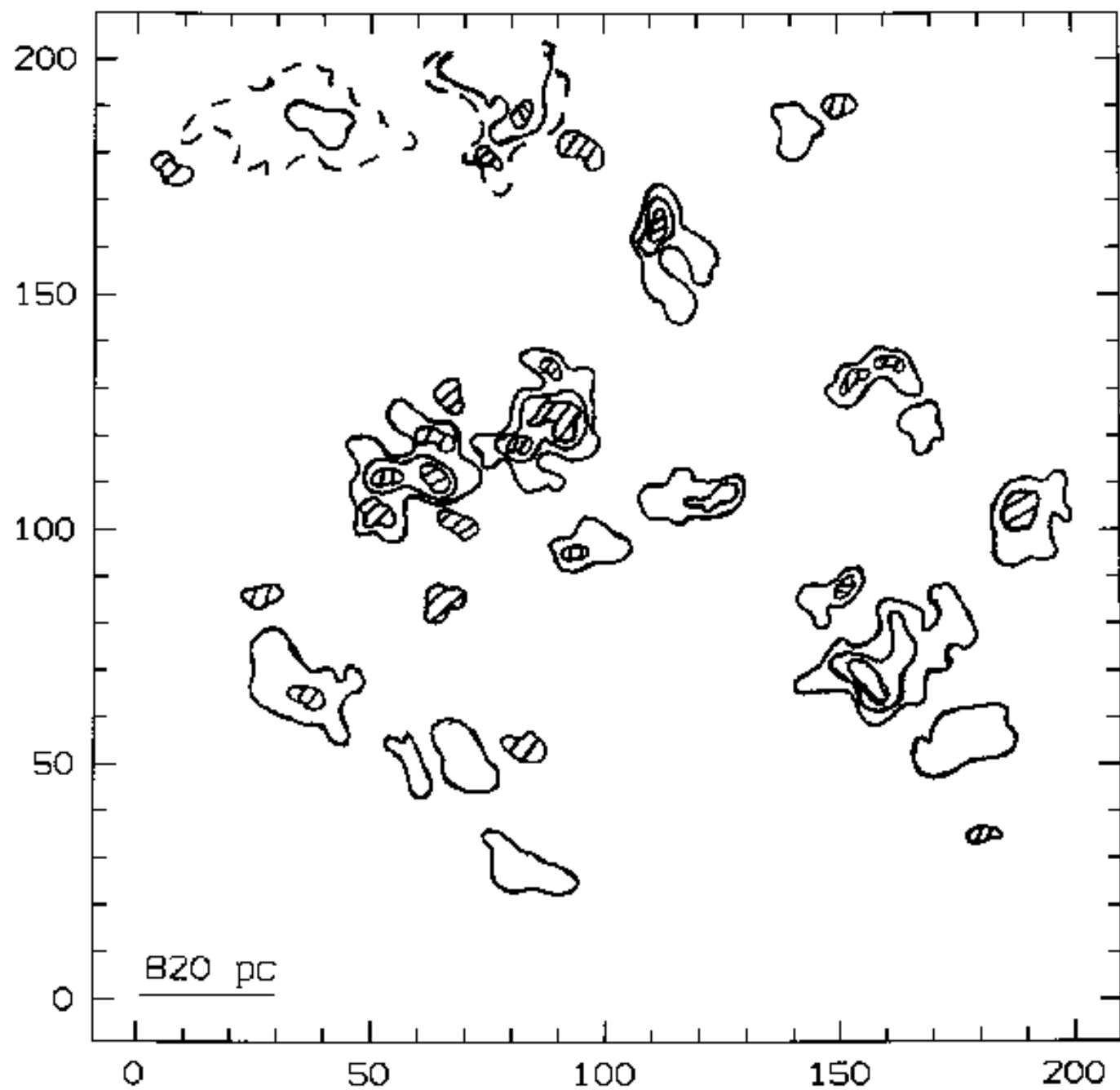
16.4 < U < 17.0 age 3-8x10⁷

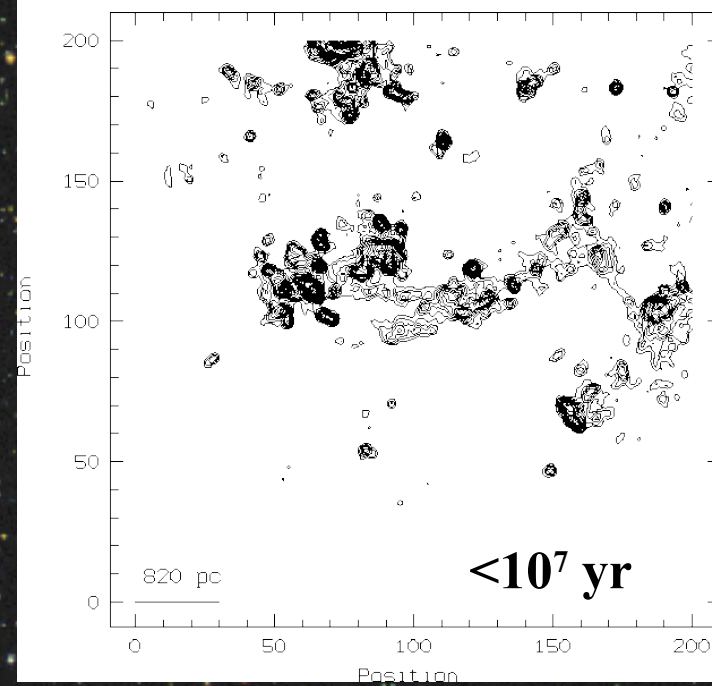
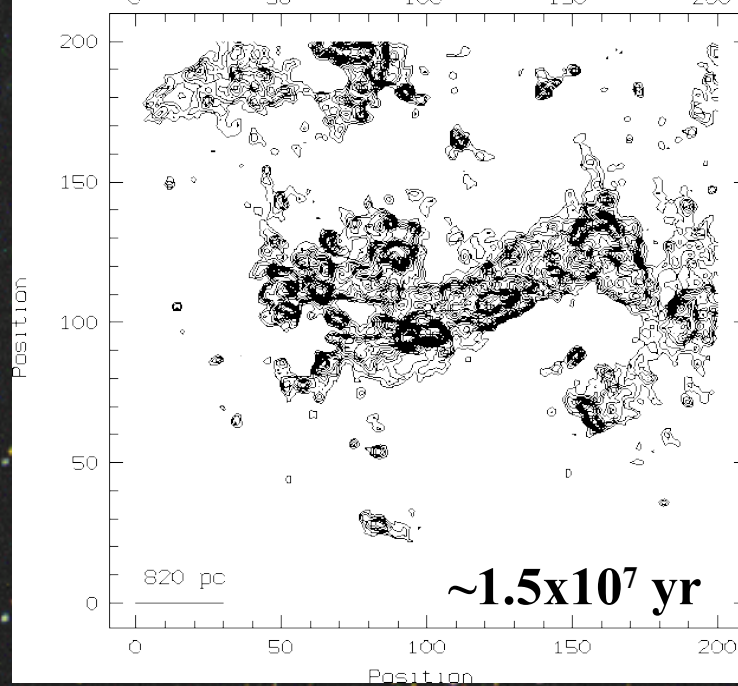
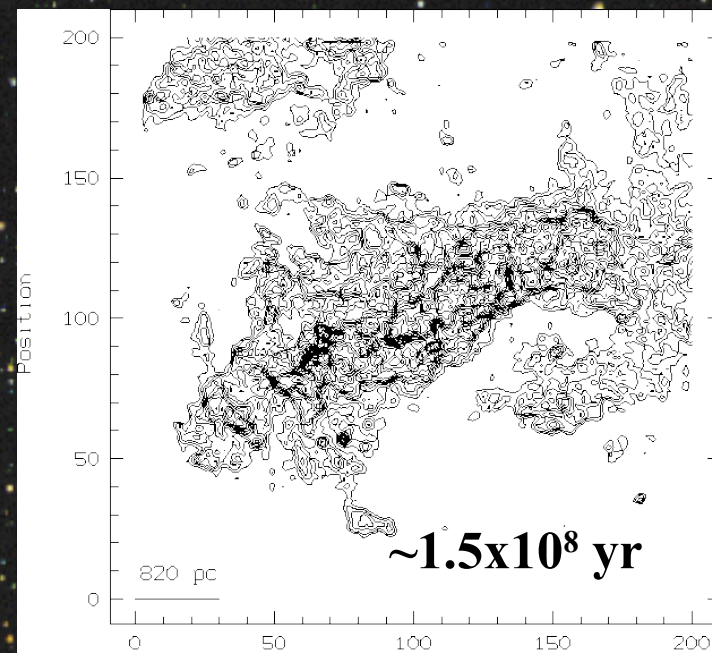
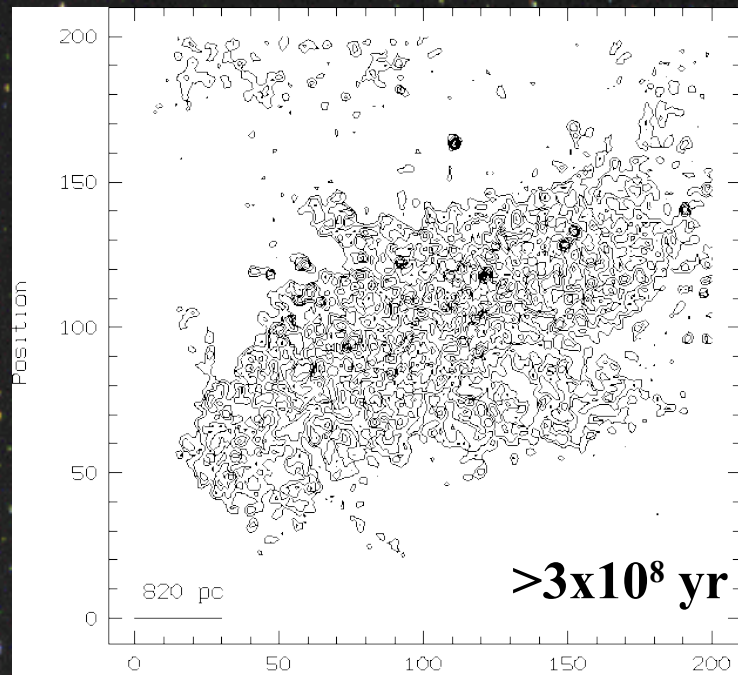

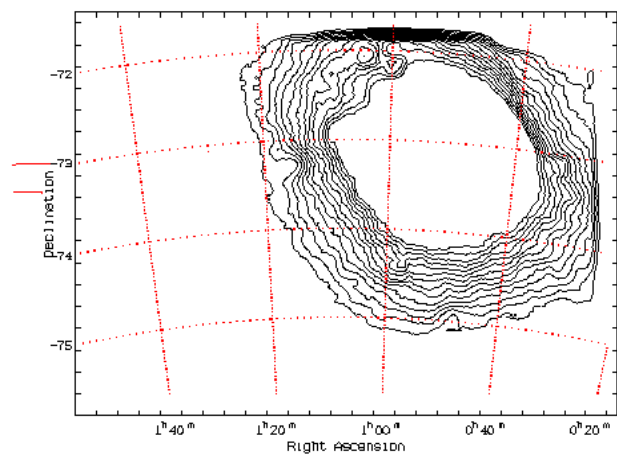

U<15.2 age 1.2×10^7

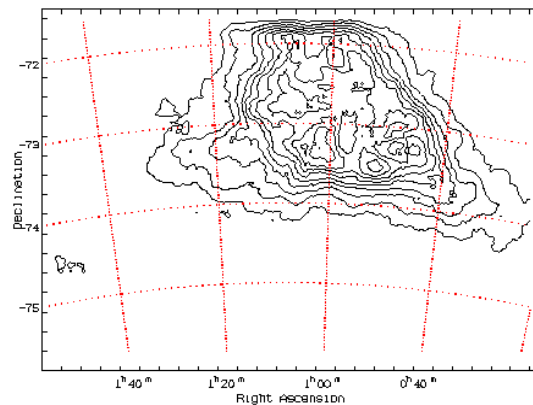

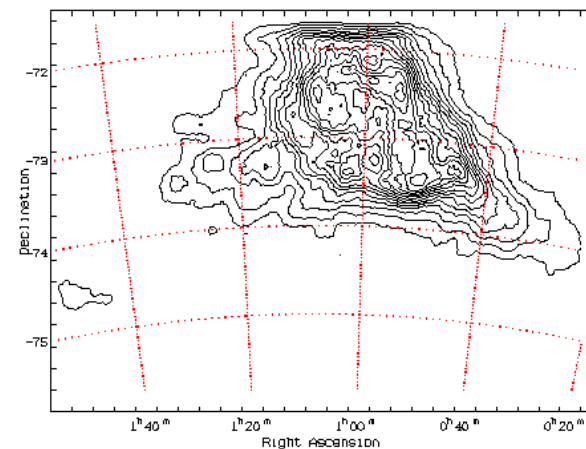

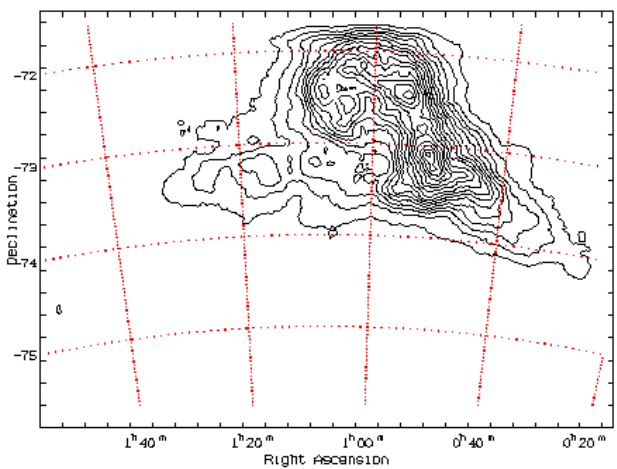
>2Gyr

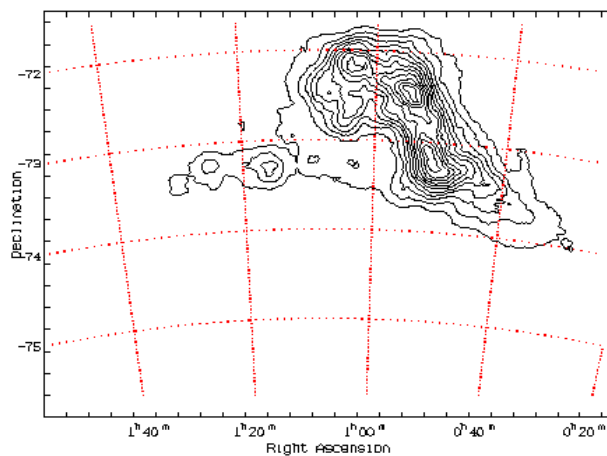
**$3.4 - 4.0 \times 10^8$
yr**

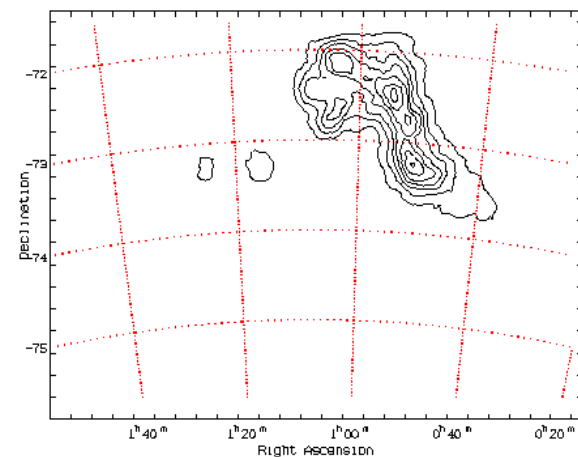
$3.4 - 1.7 \times 10^8$ yr

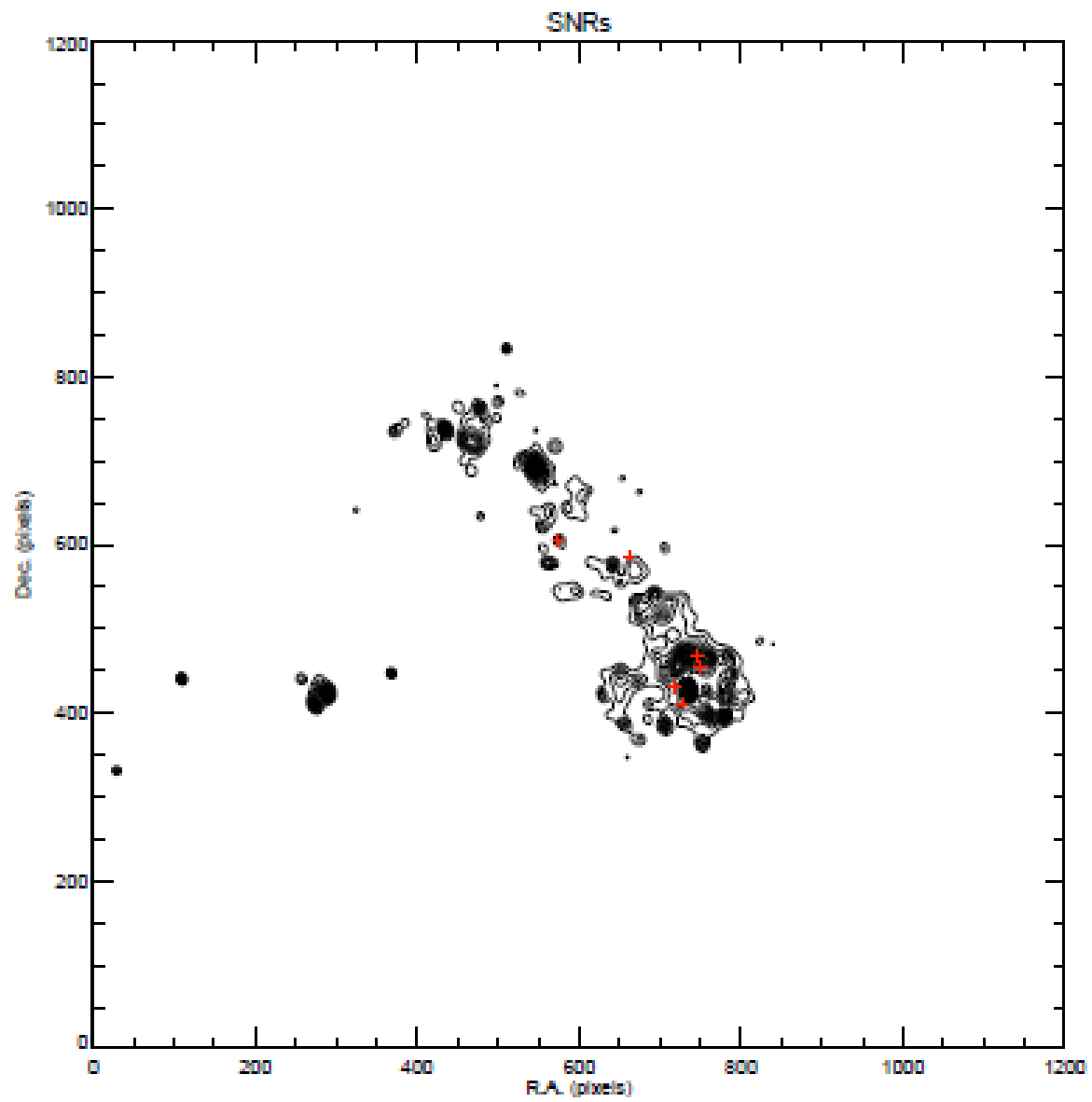
$1.7 \times 10^8 - 3 \times 10^7$ yr

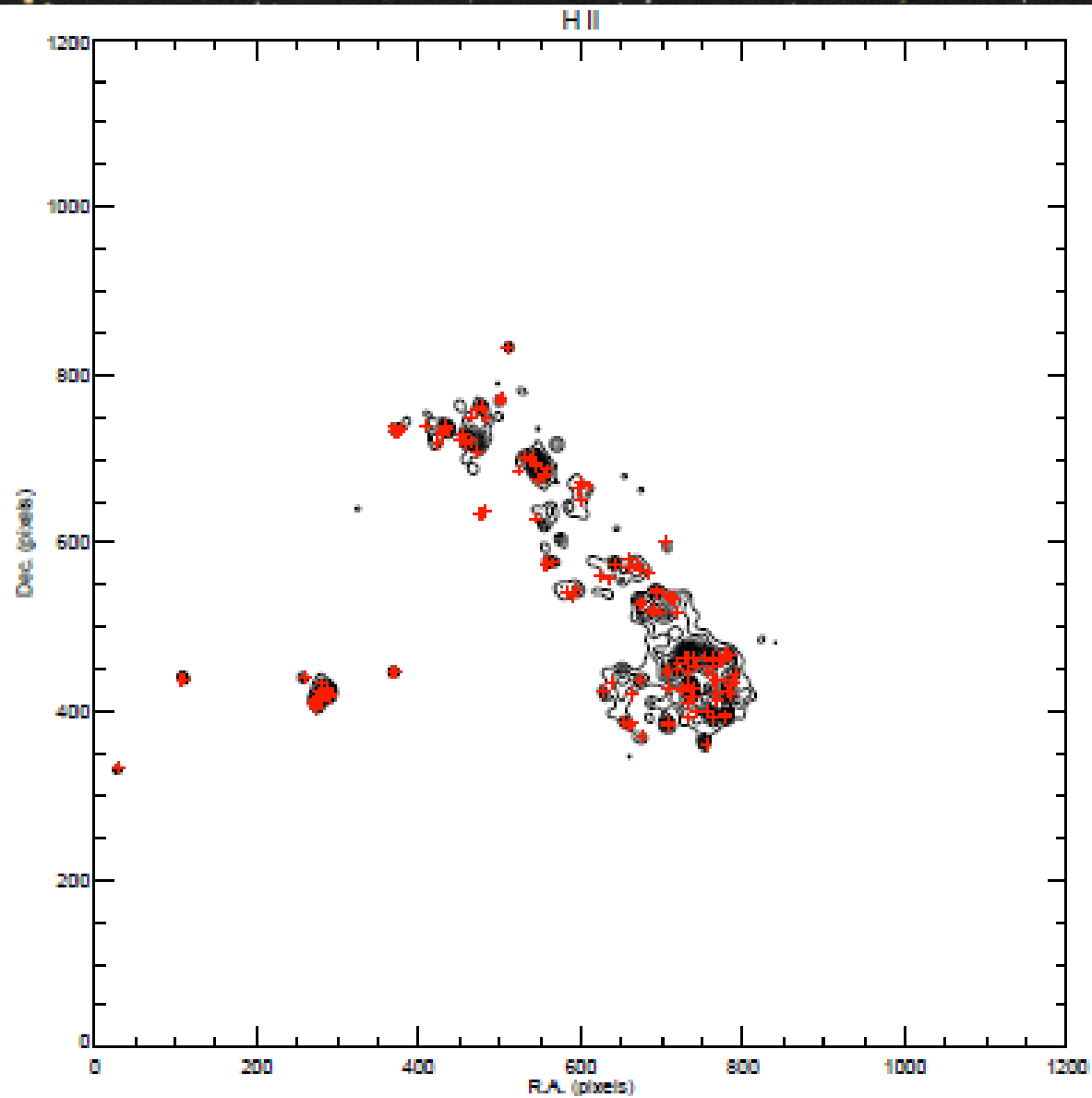
$3.0 - 1.2 \times 10^7$ yr

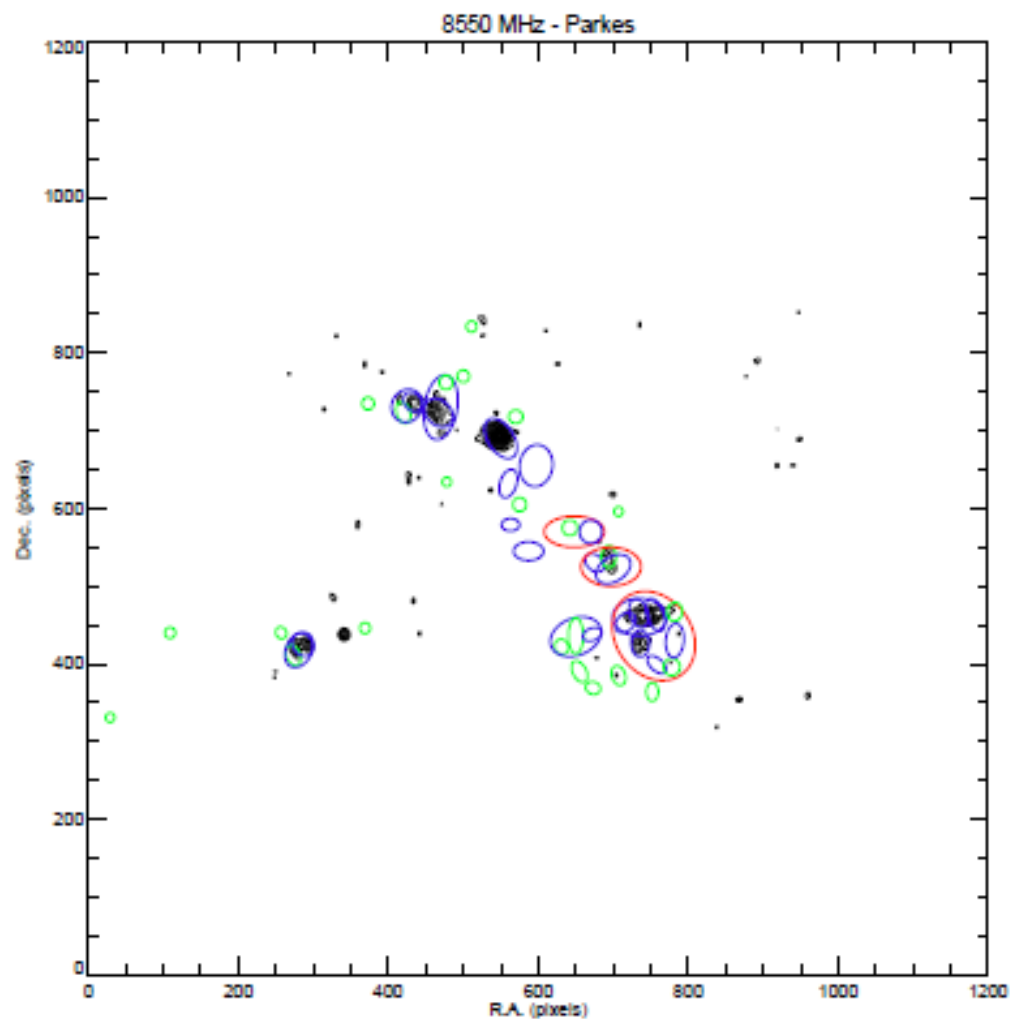
$< 8 \times 10^6$ yr

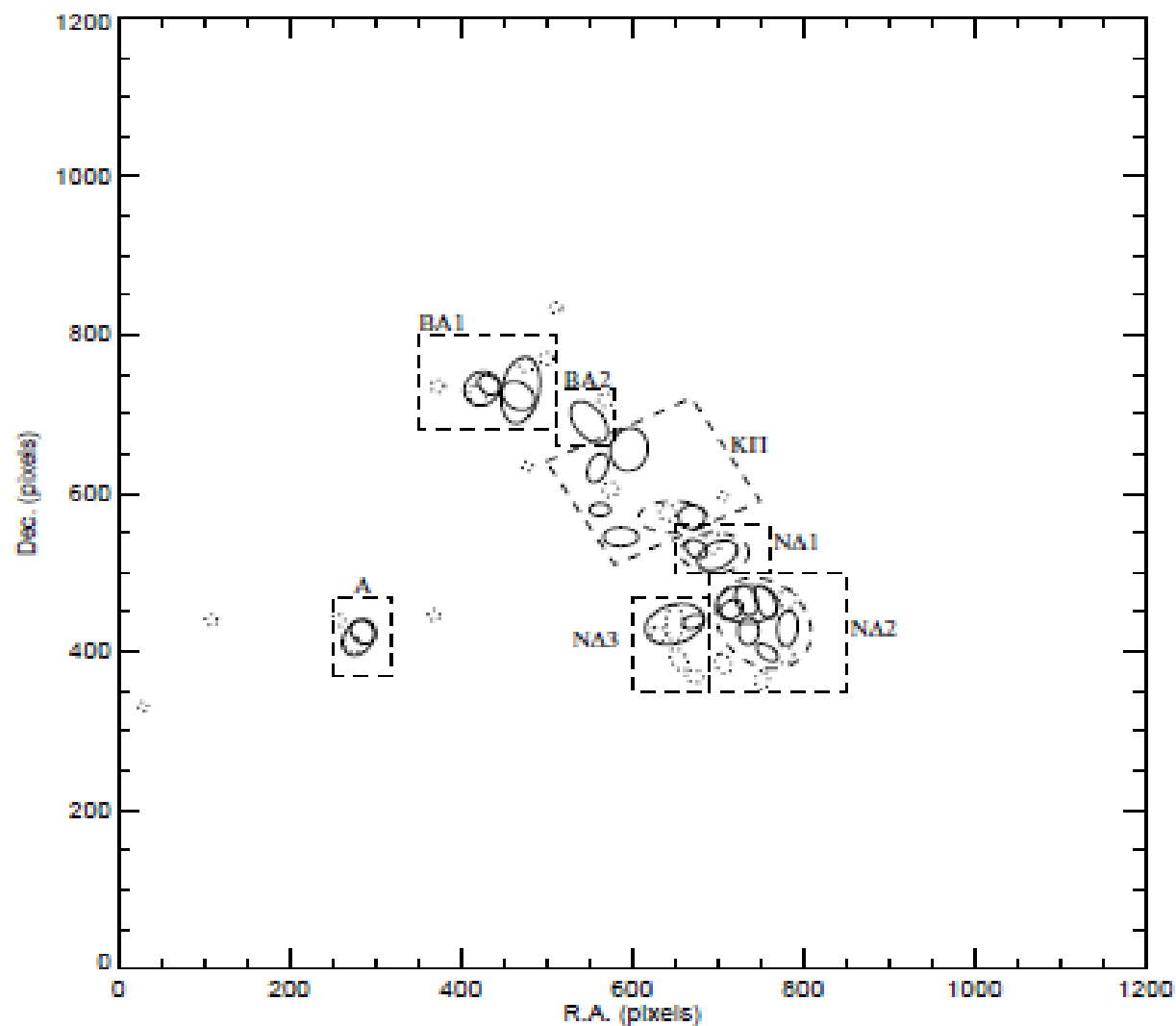
Σχήμα 4.37: Συσχέτιση των αστρικών συμπλεγμάτων του SMC με SNRs.

Σχήμα 4.38: Συσχέτιση των αστρικών συμπλεγμάτων του SMC με περιοχές HII.

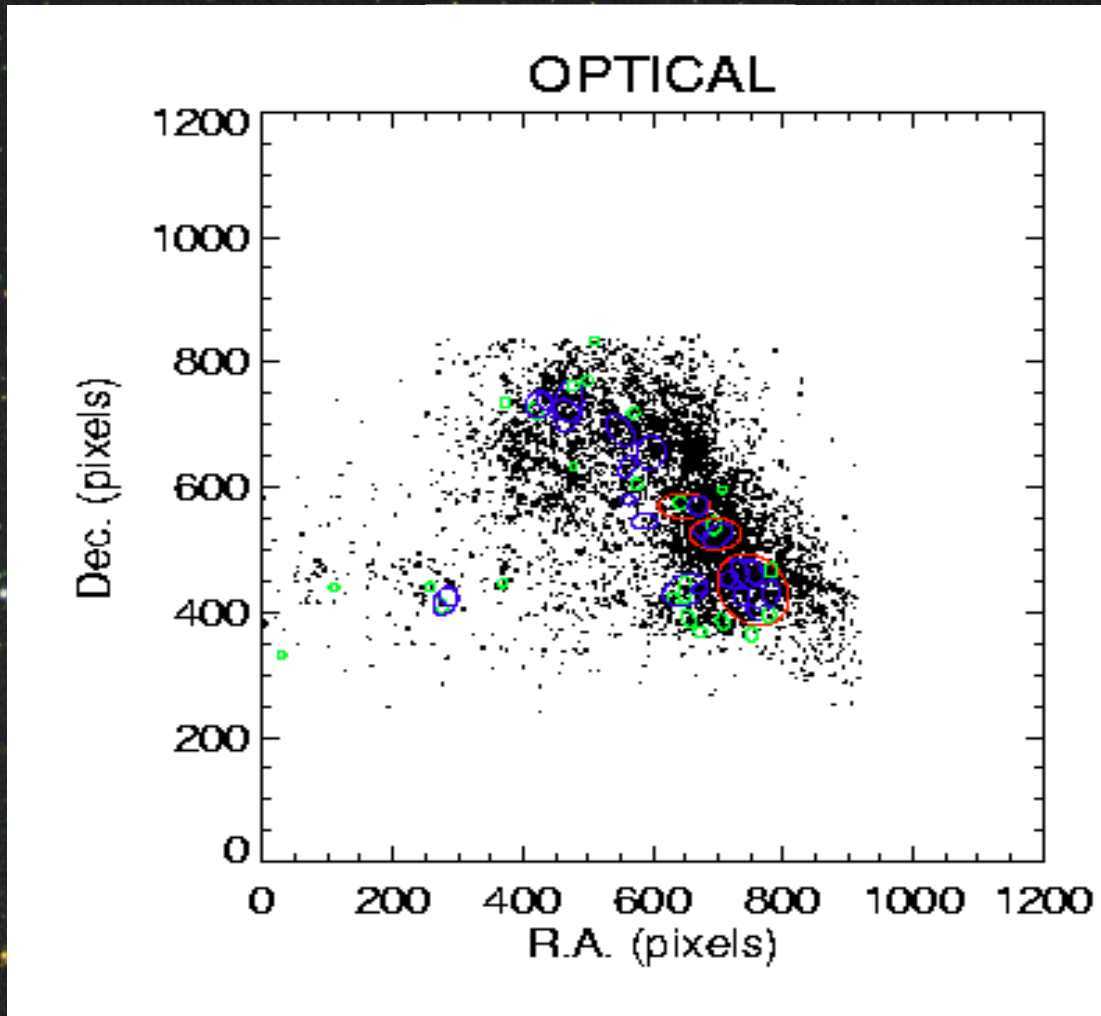
Σχήμα 4.39: Συσχέτιση των περιοχών που μελετάμε με τον χάρτη της εκπομπής στα 8.6 GHz (ασπρόμαυρο). Τα υποσυμπλέγματα φαίνονται με πράσινο, τα συμπλέγματα με μπλε και τα υπερσυμπλέγματα με κόκκινο χρώμα.

Σχήμα 4.41: Χάρτης των περιοχών που εντοπίζουμε στο SMC. Με διάστικτη γραμμή φαίνονται τα αστρικά υποσυμπλέγματα, με συνεχή τα συμπλέγματα και με διακεκομμένη τα υπερσυμπλέγματα.

Η εικόνα στο οπτικό

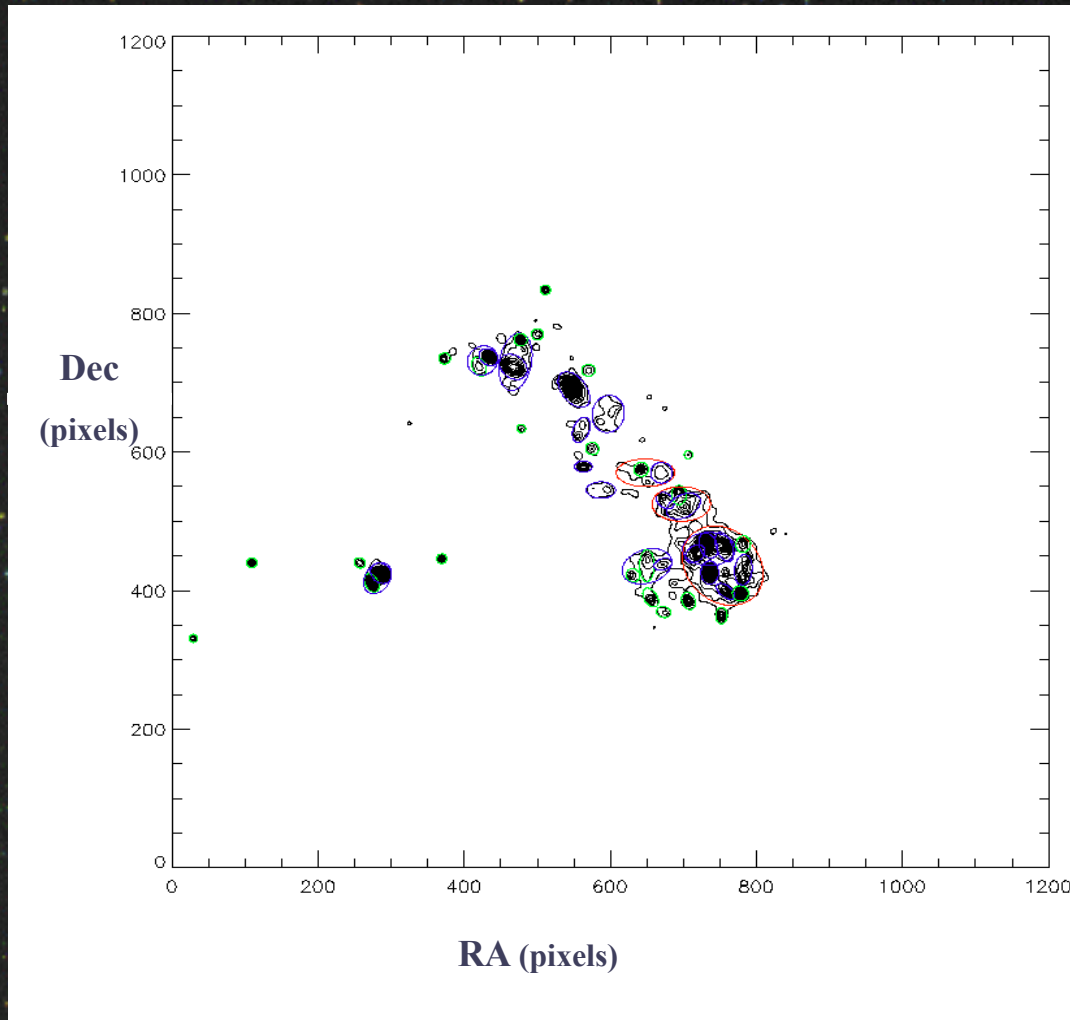

- Aggregates
- Complexes
- Super-complexes

Data from 1.2m UK
Schmidt Telescope

Map of the brighter stars of the SMC
(13.50 to 13.83 mag : 23369 stars)

Star forming regions in the SMC

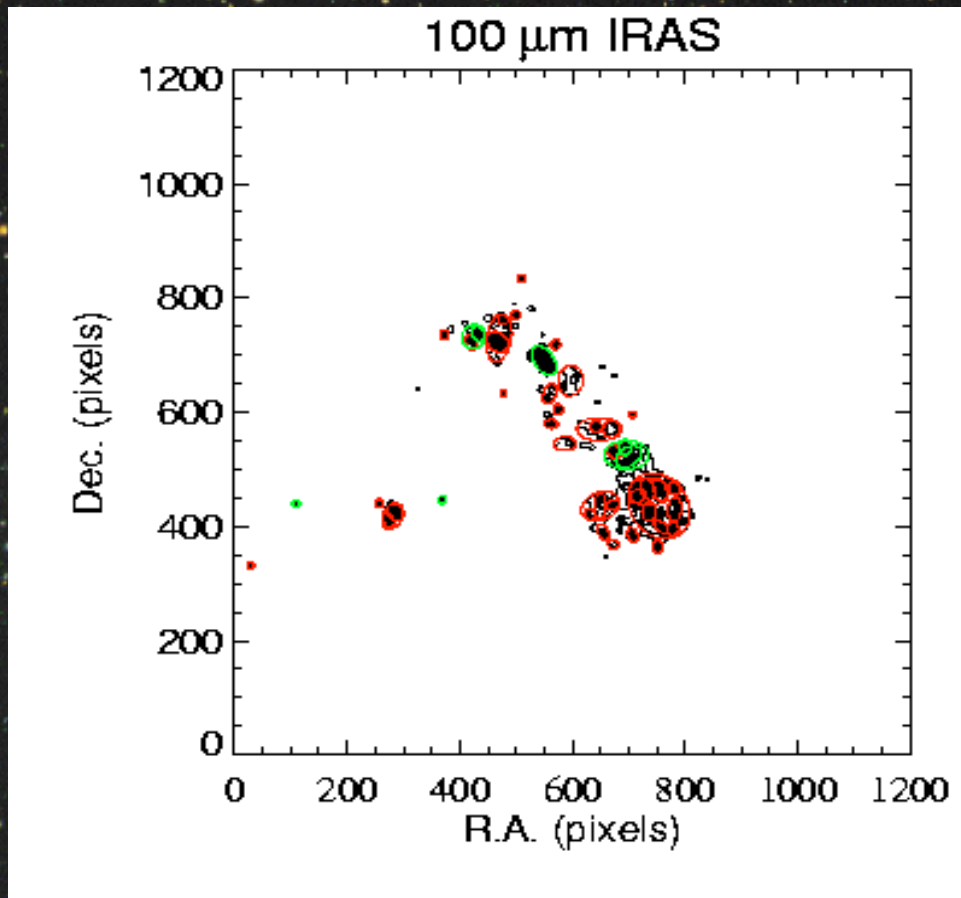

- Aggregates
Up to 300 pc
- Complexes
300-1000 pc
- Super-complexes
over 1000 pc

IRAS data at 100 μm ,
with reconstructed by
Bontekoe et al. 1999

The SMC IRAS map at 100 μm

“More active” regions of the SMC

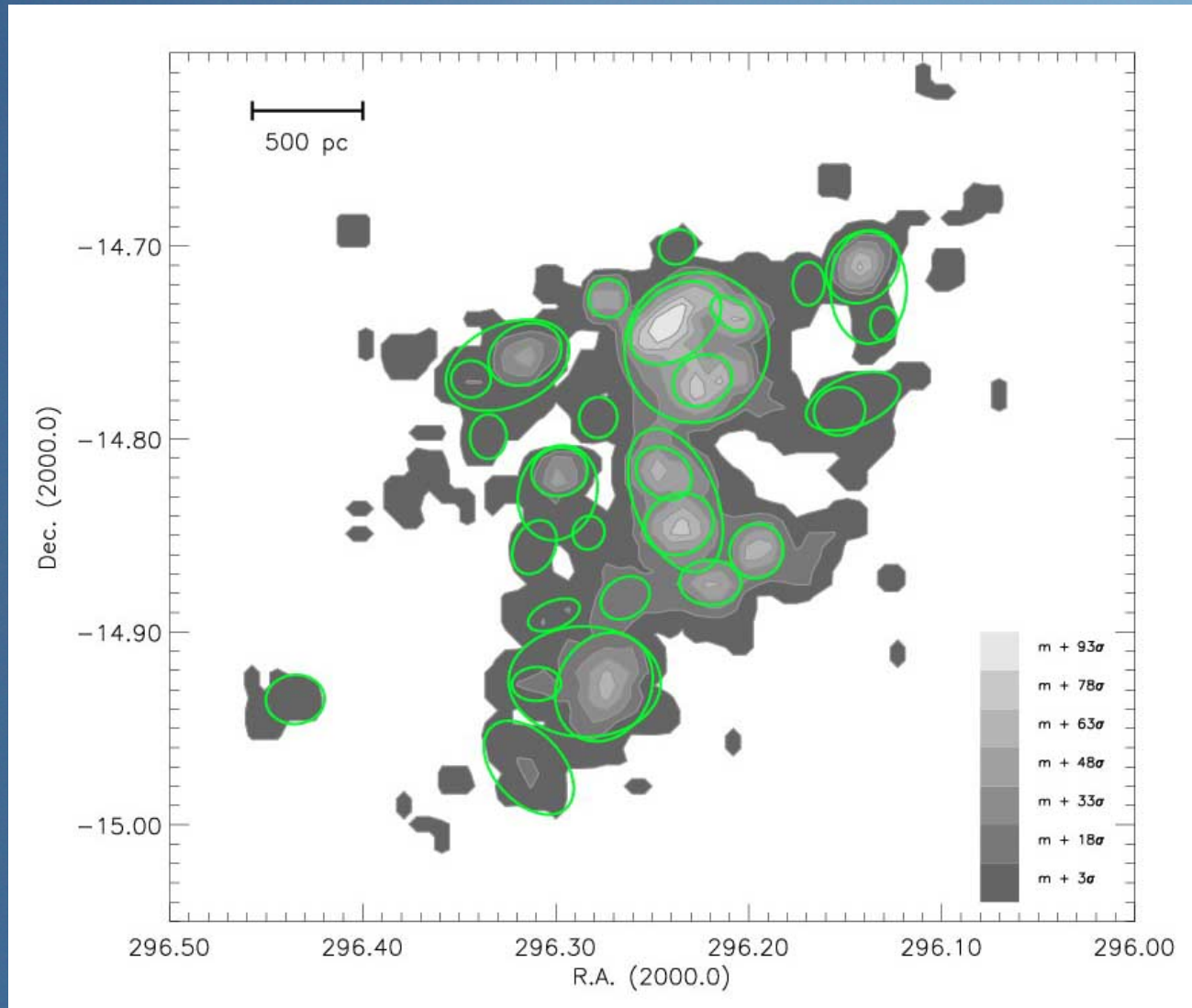

— “More active” star forming regions

— rest of the regions

Data from IRAS at
100 μm

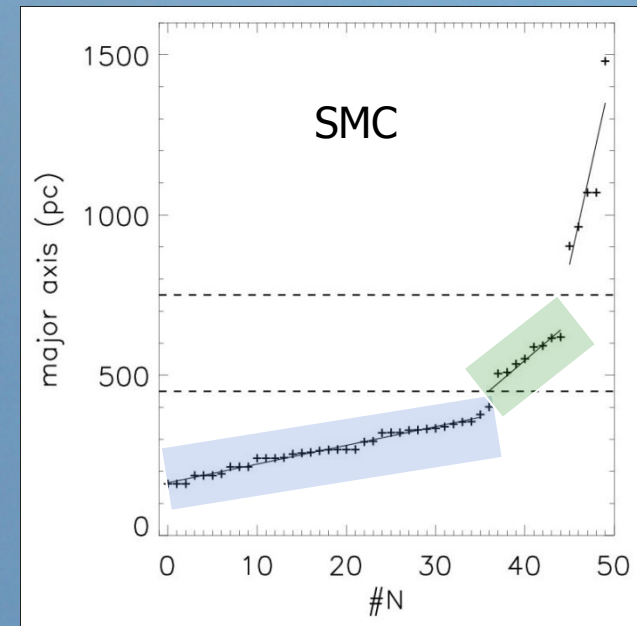
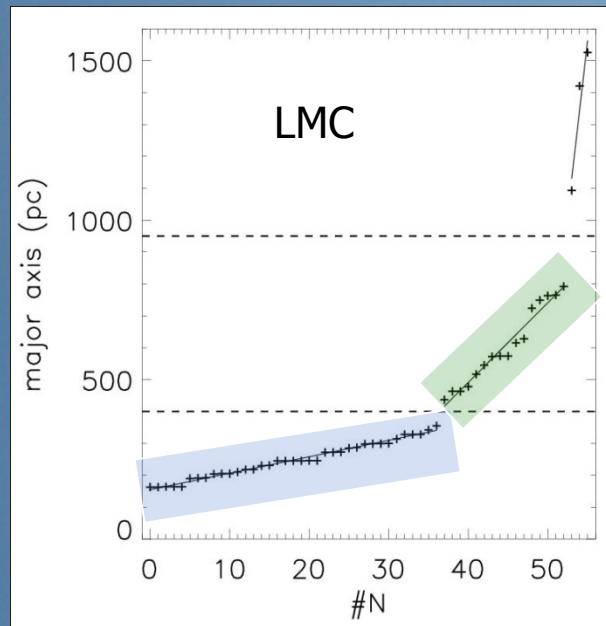
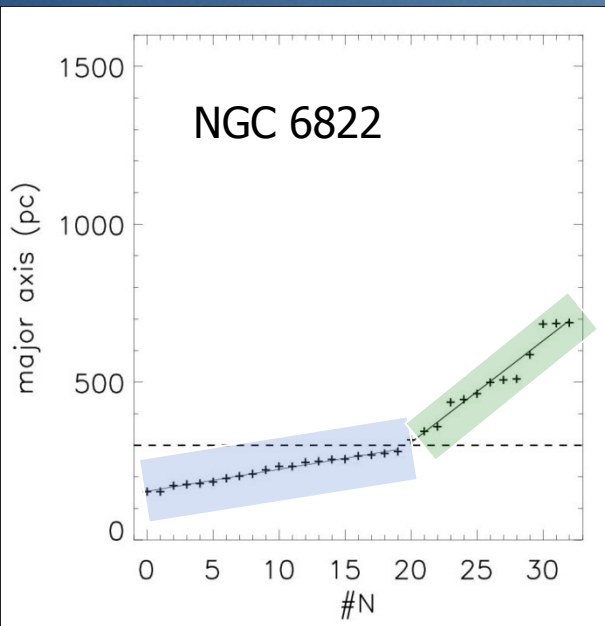
33 (mainly) hierarchically distributed star forming regions

Size distribution of NGC 6822 star forming regions

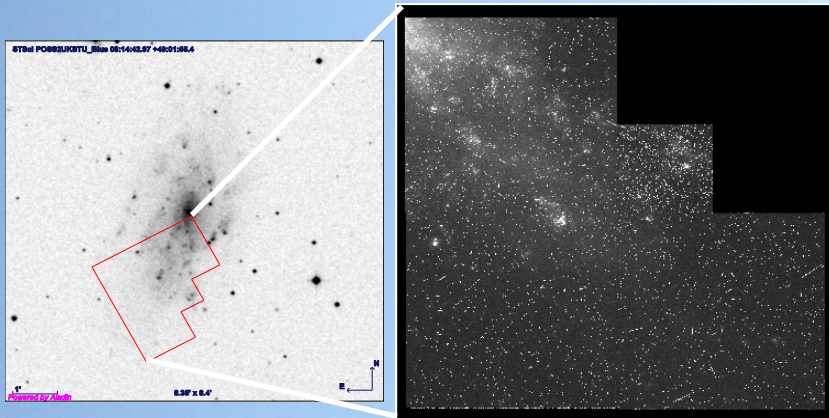
Comparison with the Magellanic Clouds

Distinct Size Groupings in NGC 6822, LMC and SMC

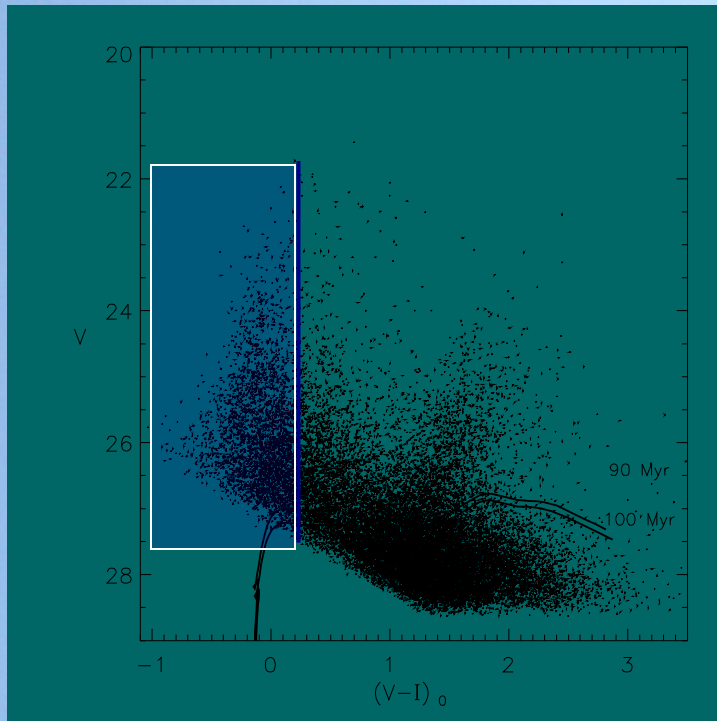

Preferable Sizes?

NGC 2541 as an example...

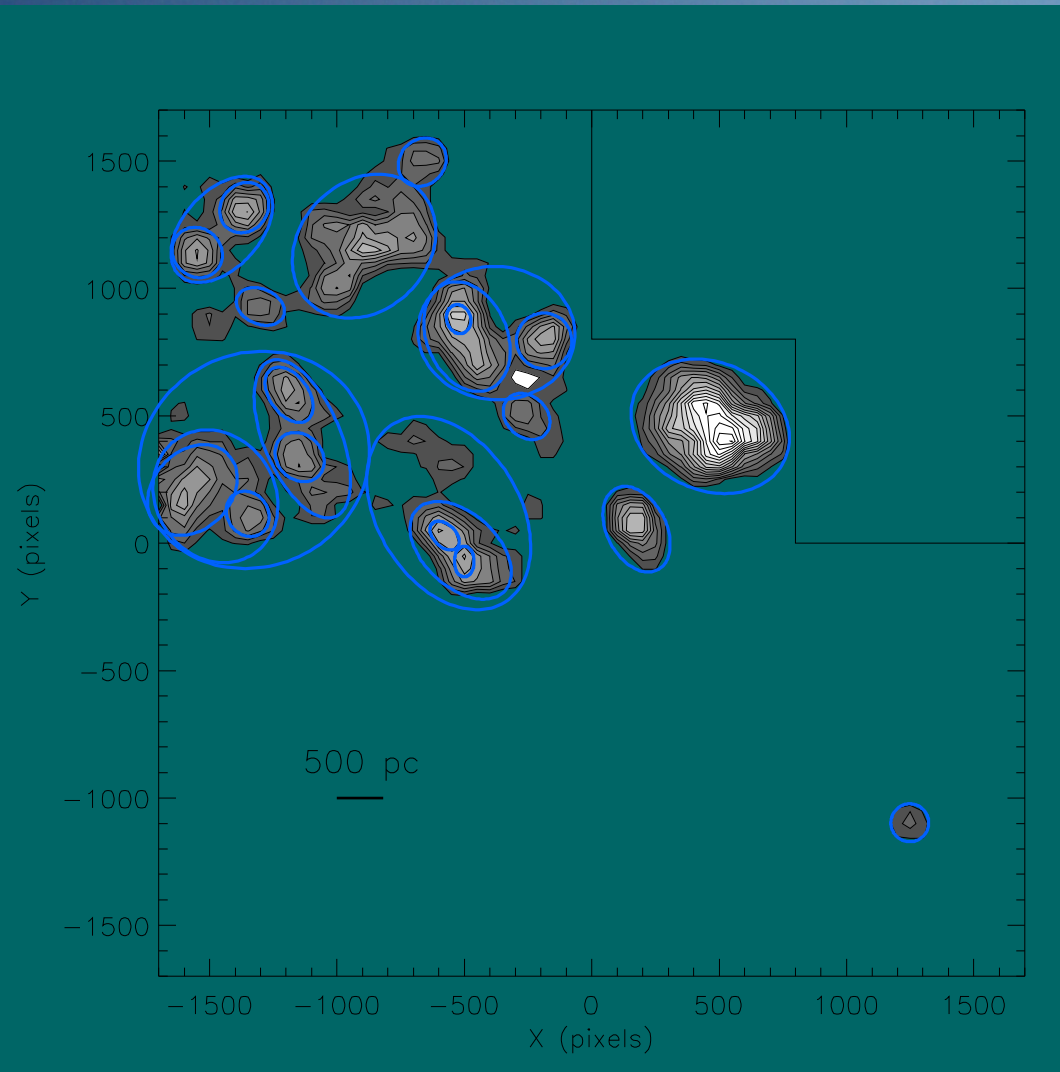

Reduction and photometry of
deep V (F555W – 28500 s)
and I (F814W – 12500 s)
HST WFPC2 images

CMD of NGC 2541, corrected
for reddening. Young MS stars
with age < 100 Myr are
selected.

NGC 2541 as an example...

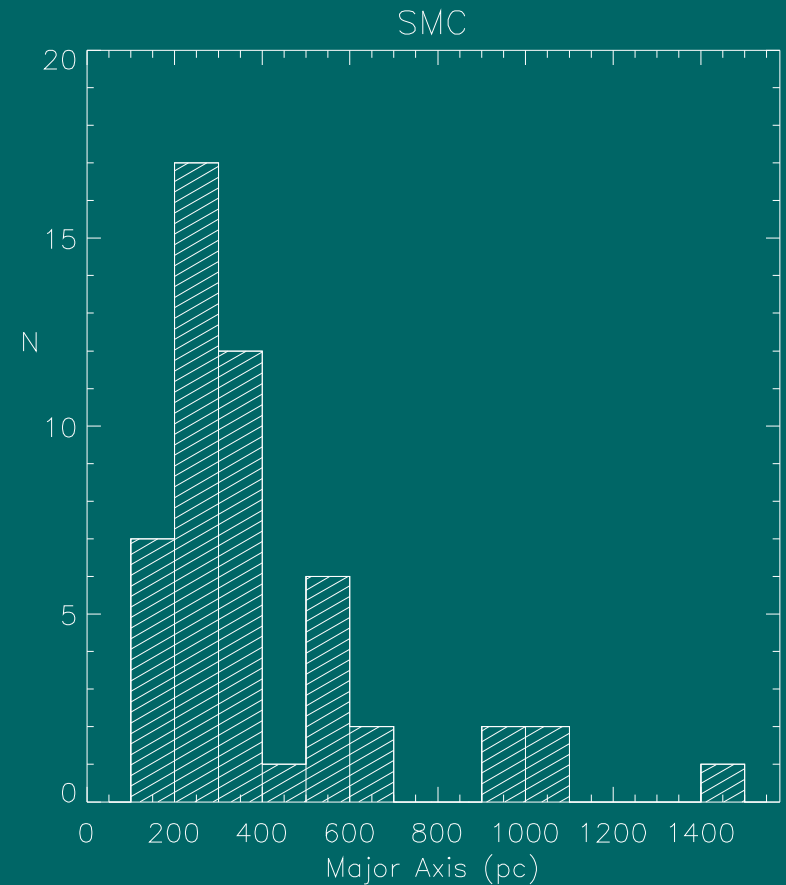
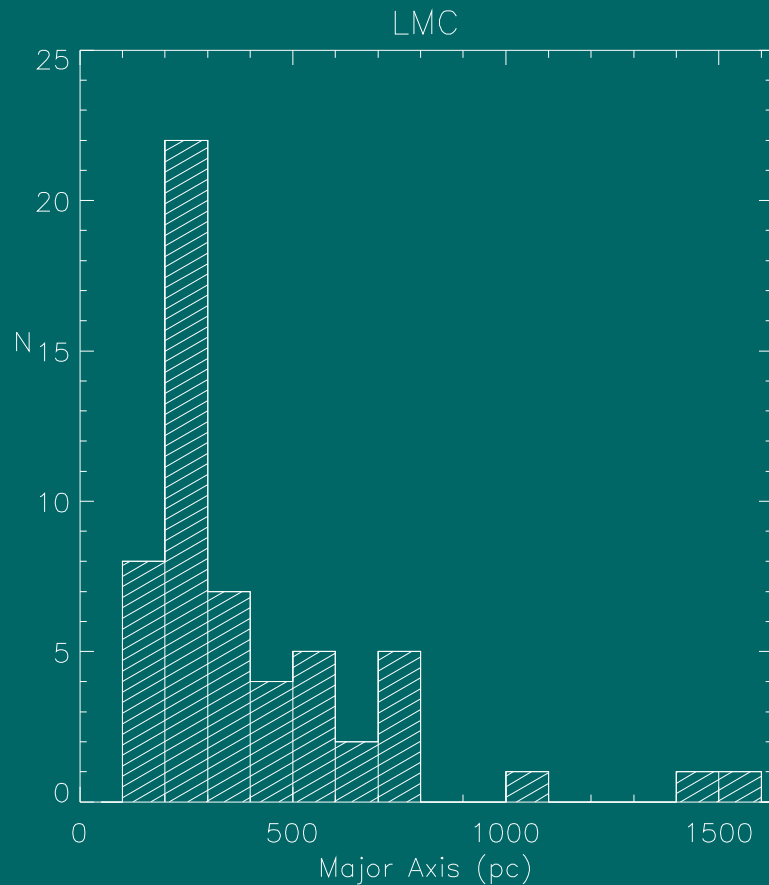
Large scale star forming regions (star complexes) of NGC 2541.

We mapped 125 star forming regions across our sample of galaxies. Half of them (64) are involved in hierarchical clustering.

Size distribution of star forming regions – The MCs

Maragoudaki et al. 1998
Livanou et al. 2006 (Optical)

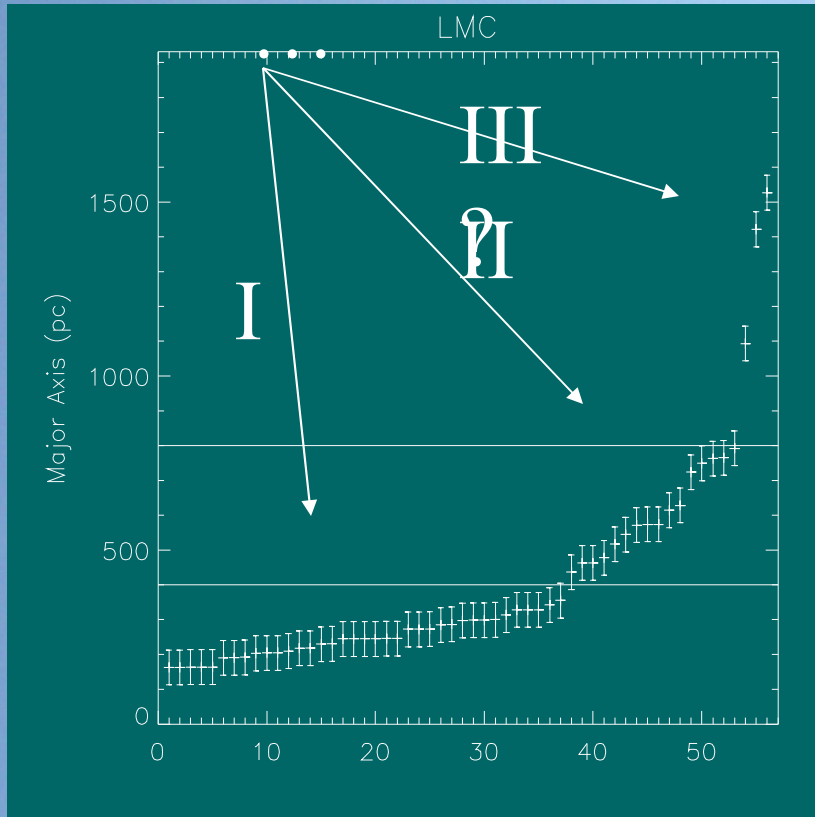
Livanou et al. 2007 (IR)

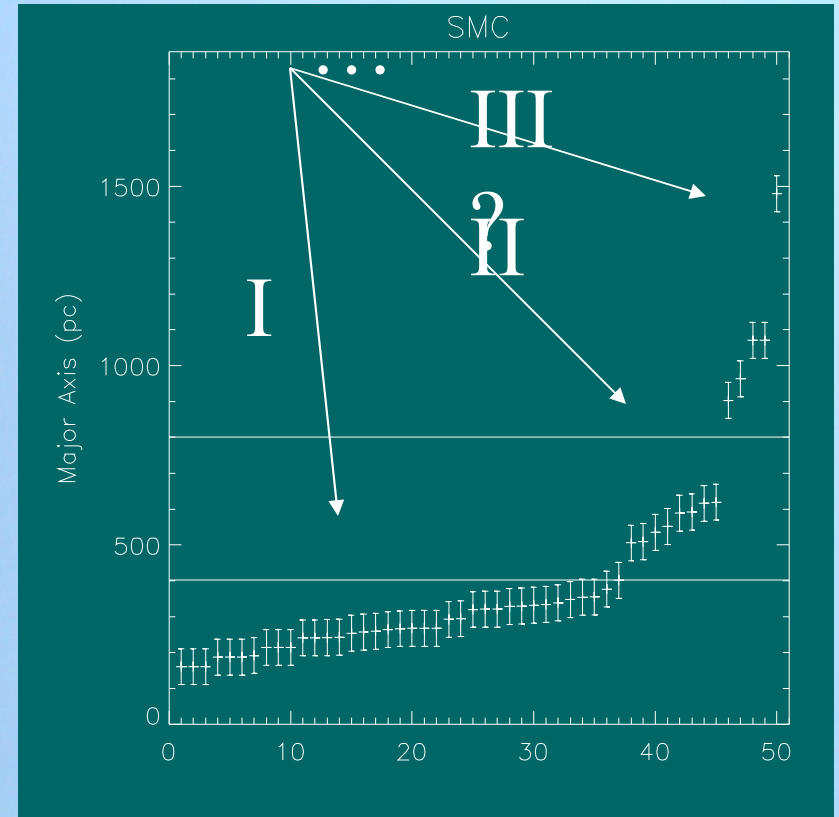

Size distribution with sizes sorted in ascending order

Groups

Groups

Preferable sizes?

Conclusions

There are indications for...

- (a) Hierarchical star formation, in terms of spatial distribution
- (b) Hierarchical star formation, in terms of preferable sizes

Question

How the collapse and fragmentation mechanism of the gaseous protoclouds lead to hierarchy in star formation?

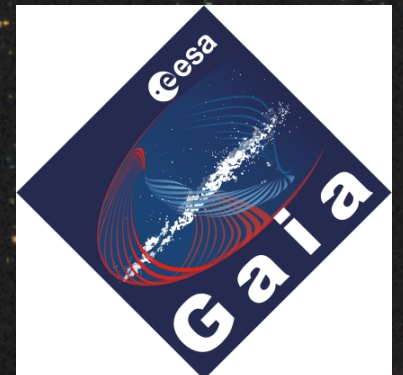
AND WHAT ABOUT OUR GALAXY?

Gaia

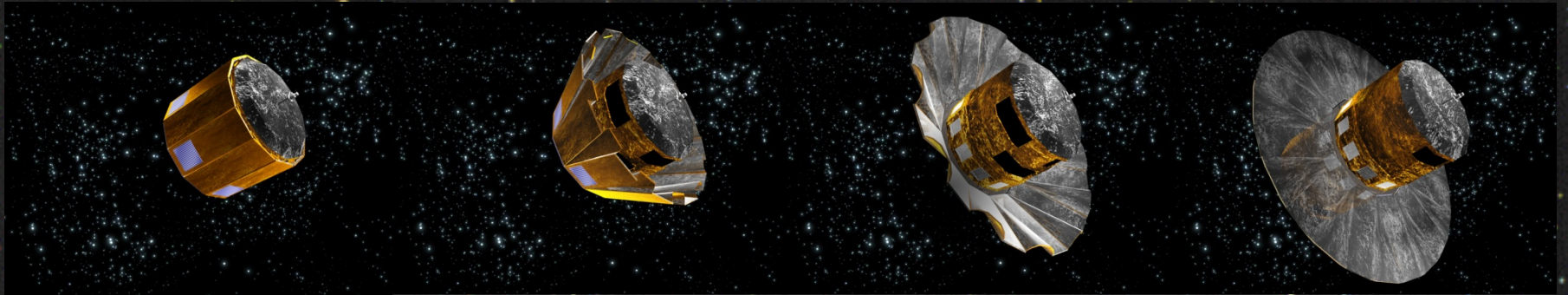
A Stereoscopic Census of our Galaxy

<http://www.rssd.esa.int/Gaia>

June 2009

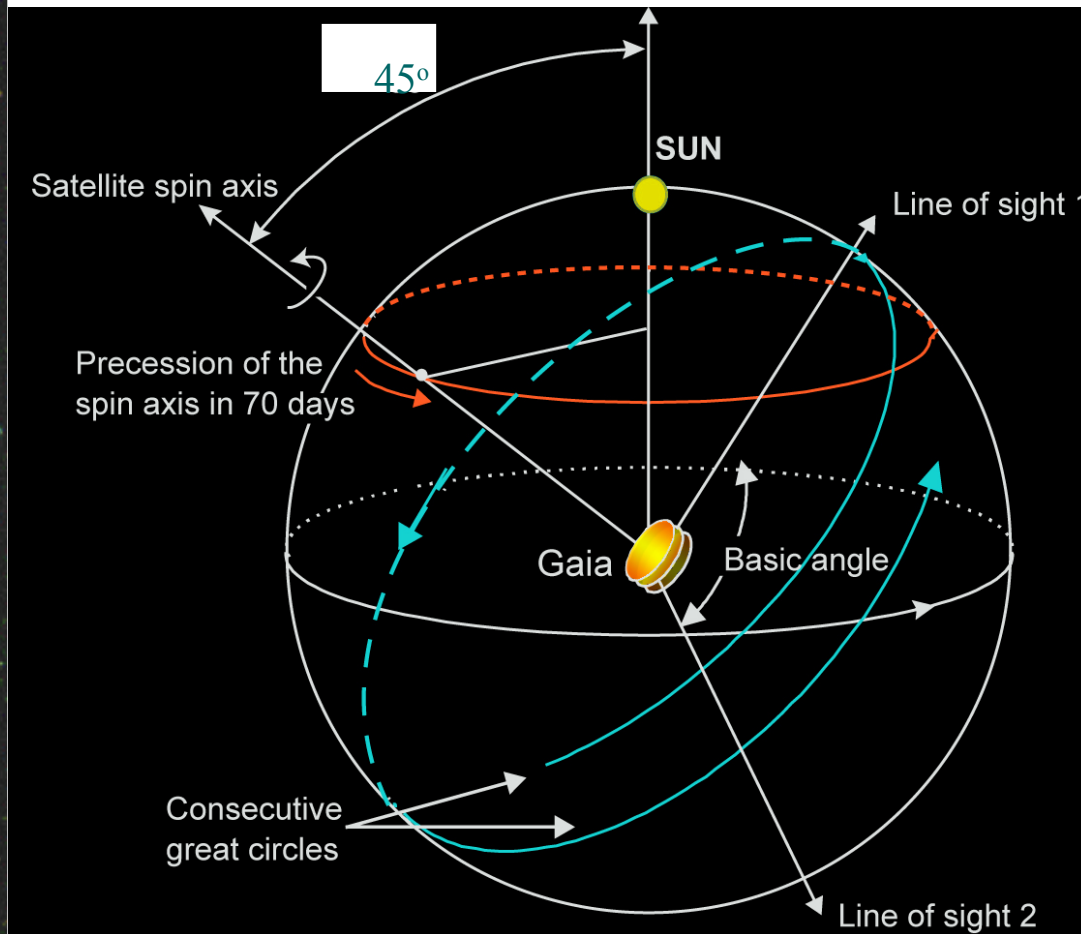
The Gaia Mission

Gaia satellite will obtain Photometry and Spectrometry for

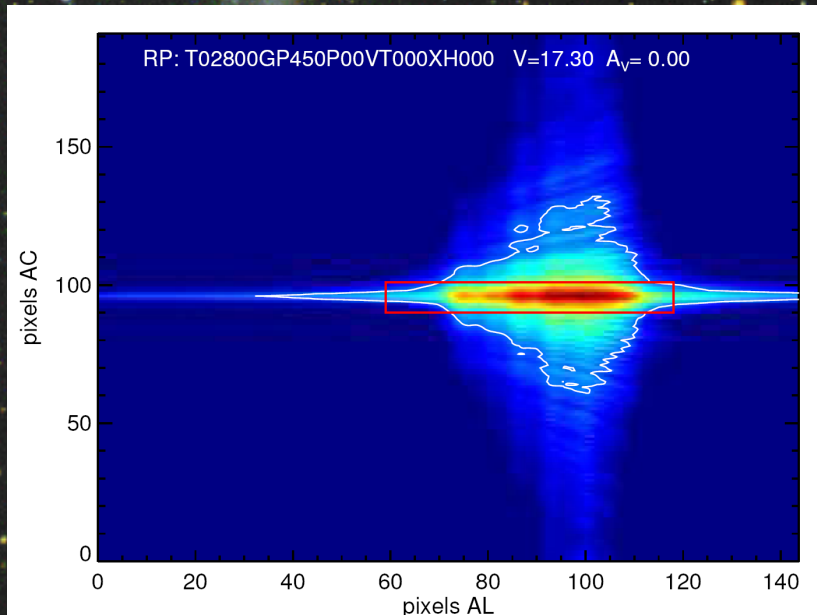
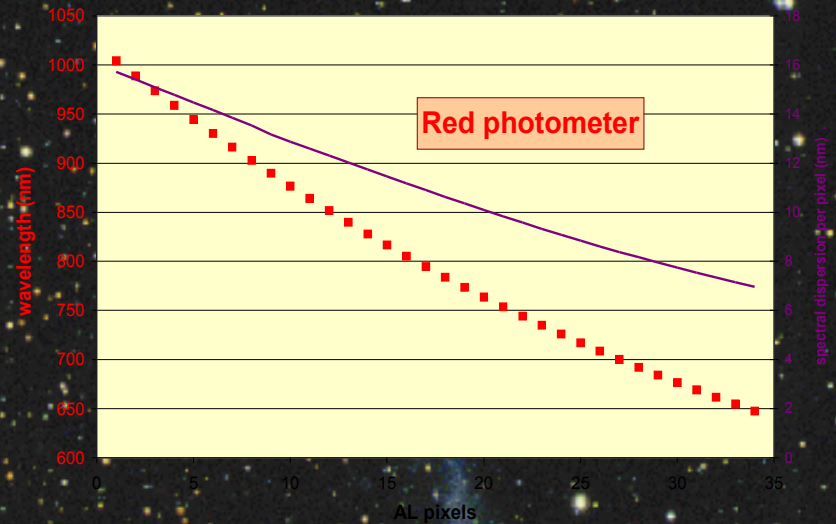
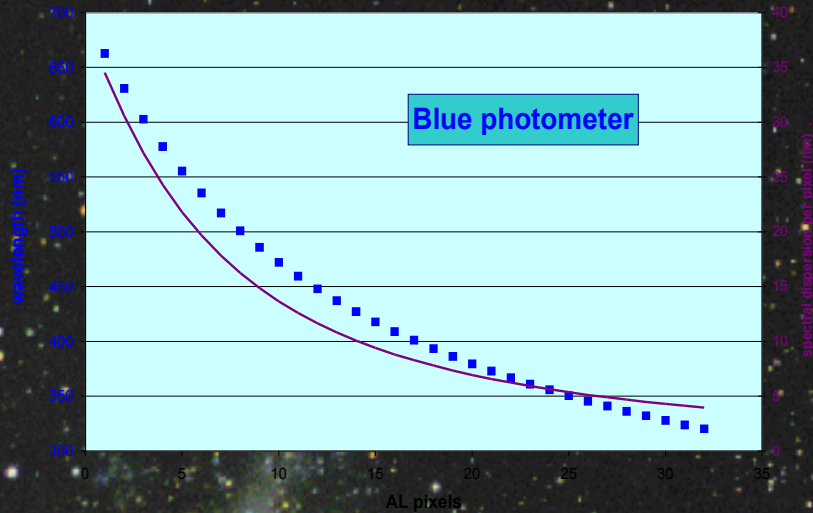
- 10^9 Milky Way and Local Group Stars
- 10^6 - 10^7 Unresolved **Galaxies** (*Athens Group Task*)
- 10^5 **Quasars**
- 10^5 **Solar System Bodies**
- 10^4 **Exoplanets**

Sky Scanning Principle

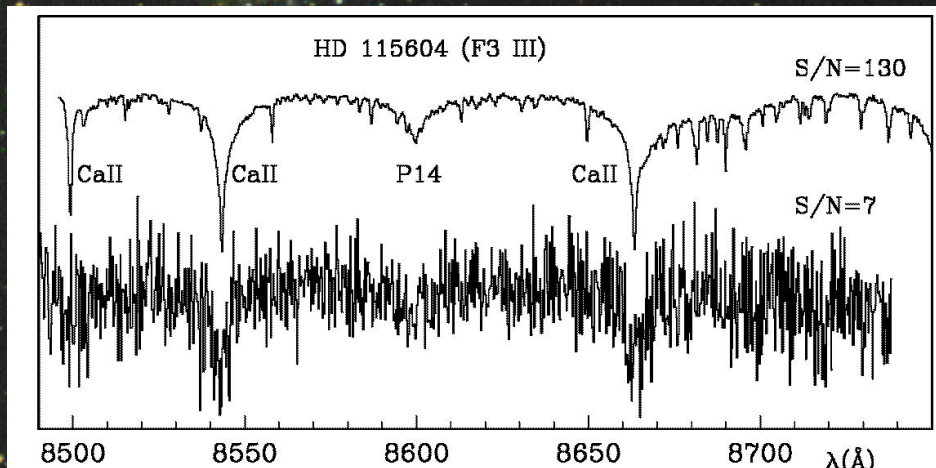
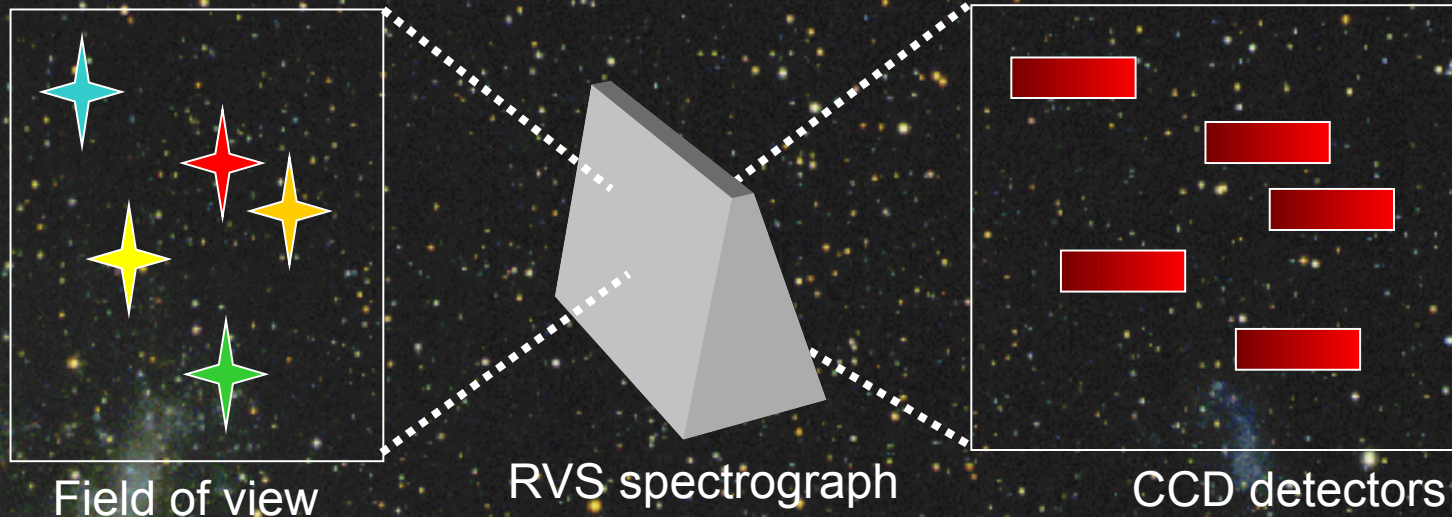
Spin axis	45° to Sun
Scan rate:	60 arcsec s ⁻¹
Spin period:	6 hours

Photometry Measurement Concept (2/2)

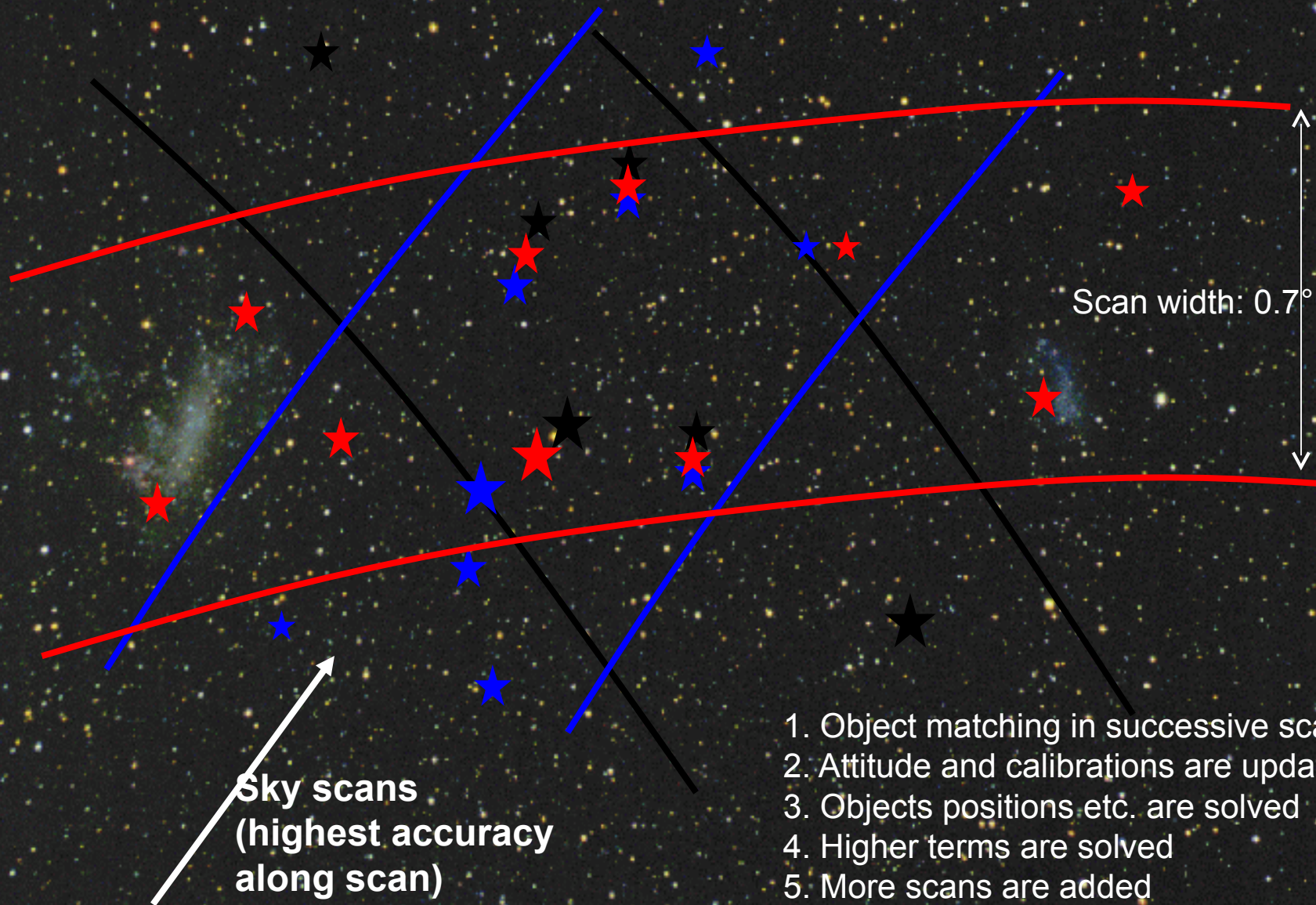
RP spectrum of M dwarf ($V=17.3$)
Red box: data sent to ground
White contour: sky-background level
Colour coding: signal intensity

Radial Velocity Measurement Concept (2/2)

RVS spectra of F3 giant ($V=16$ mag)
S/N = 7 (single measurement)
S/N = 130 (summed over mission)

Data Reduction Principles

The Unresolved Galaxy Classifier (UGC)

OBJECTIVES:

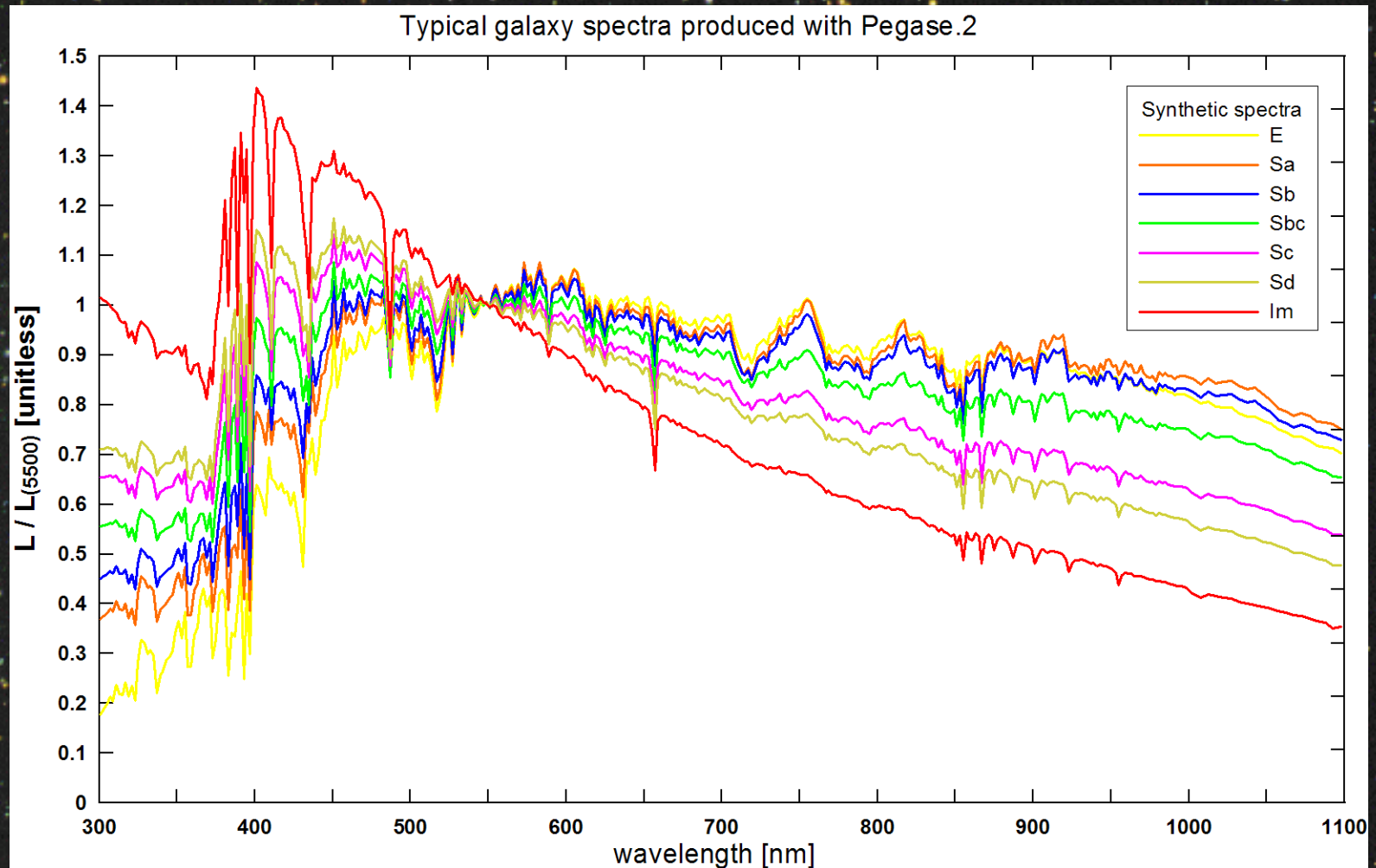
1. Produce synthetic galaxy spectra libraries using a galaxy evolution code.
2. Study and develop an algorithm (UGC) which will provide optimal estimates of astrophysical parameters of unresolved galaxies observed by Gaia.

The Athens Group

- Mary Kontizas (PI, UOA)
- Evangelos Kontizas (IAA/NOA)
- Ioannis Bellas-Velidis (IAA/NOA)
- Anastasios Dapergolas (IAA/NOA)
- Romylos Korakitis (NTUA)
- Evdokia Livanou (UOA)
- Antonios Karampelas (UOA)
- Maya Belcheva (UOA)
- Paraskevi Tsalmanza (MPIA)
- Grigor Nikolov (UOA & Sofia University)

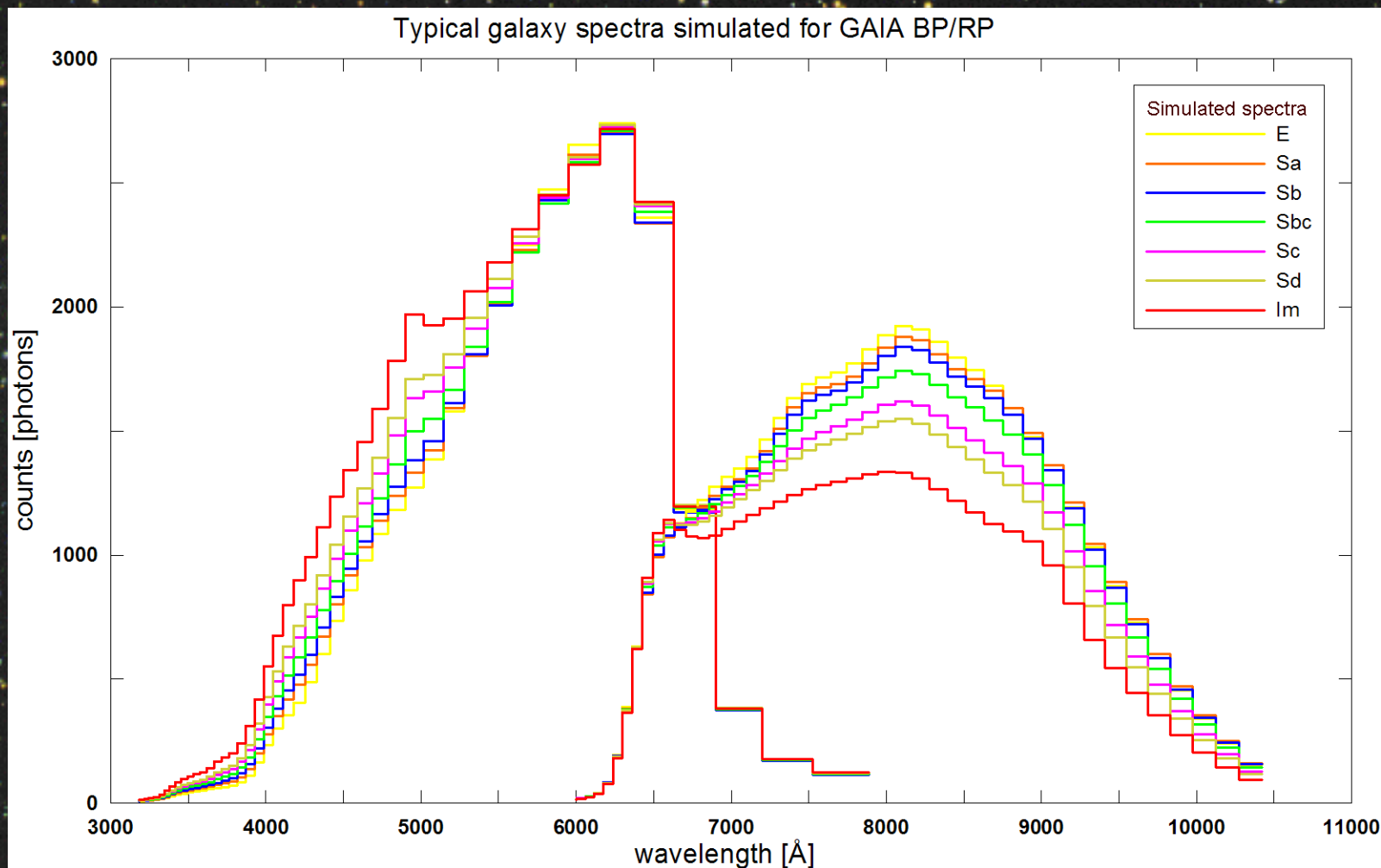
GWP-S-832 BP/RP Libraries

BP/RP Libraries: UgcLib2a Pegase2 Synthetic Spectra

GWP-S-832 BP/RP Libraries

BP/RP Libraries: UgcLib2a GaiaGOG Simulated Spectra

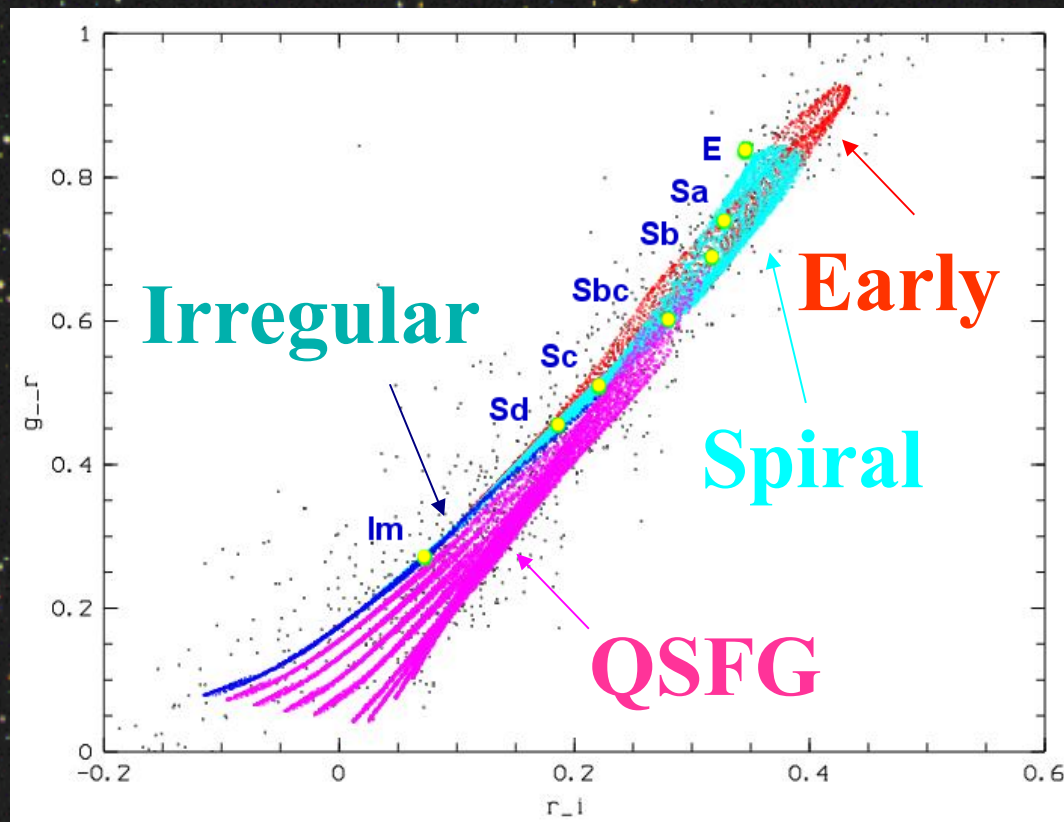
The library of synthetic galaxy spectra

The library was created with the **Pégase.2** code of spectral evolution of galaxies.

(Tsalmantza, Kontizas et al., 2009; Fioc & Rocca-Volmerange, 1997)

It includes 4 different spectral types:

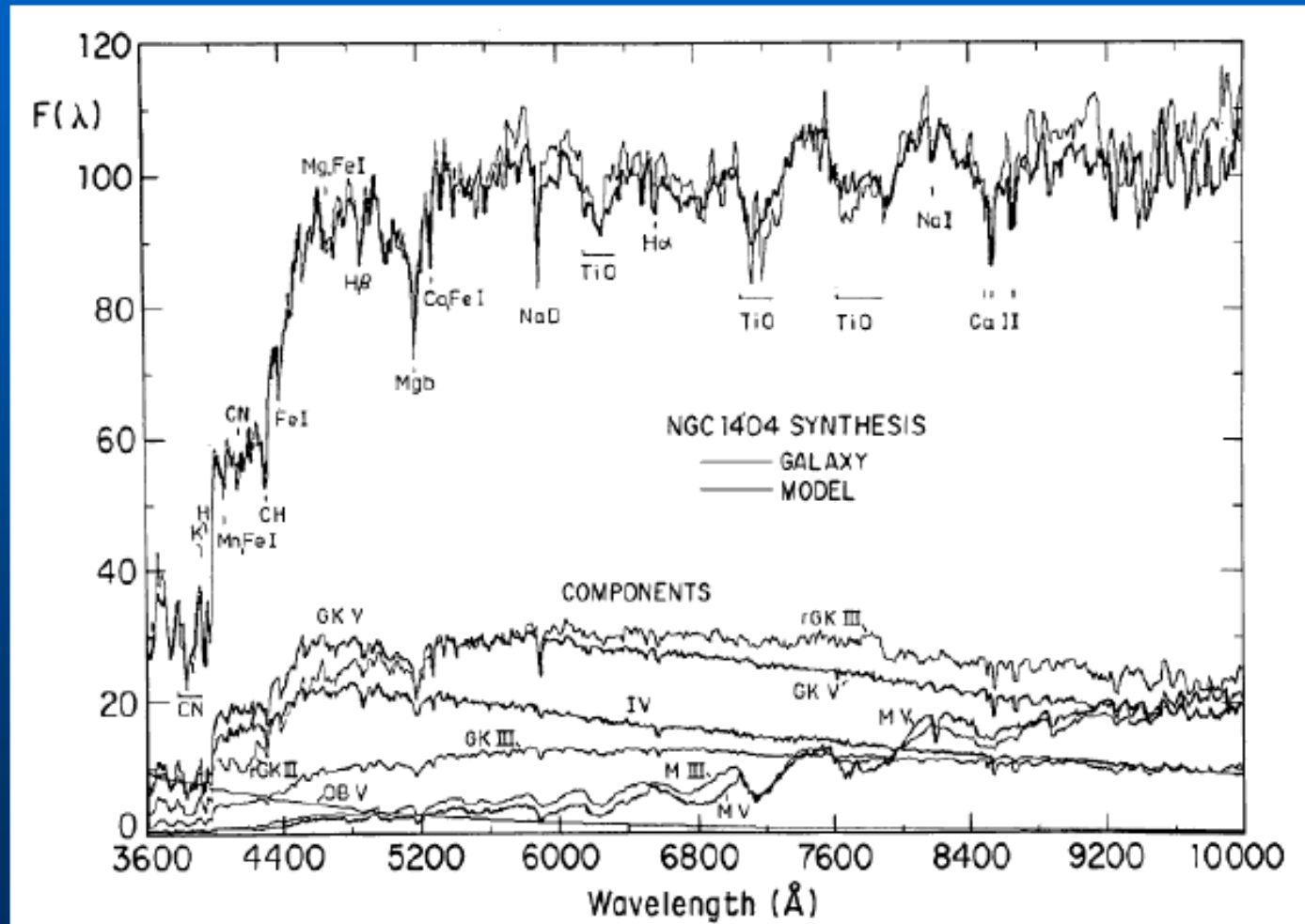
1. **Early** type galaxies
2. **Spiral** galaxies
3. **Irregular** galaxies
4. **Quenched Star Forming Galaxies (QSFG)**

The $(g-r)$, $(r-i)$ colors of the synthetic galaxy spectra and the DR4 SDSS observed spectra coincide very well.

Elliptical Galaxies, Spheroids

Primary diagnostic is integrated absorption-line spectrum

O'Connell 1986,
ASP, 98, 163

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ ΠΟΛΥ ΤΗΝ
ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ
ΤΗΝ ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ